

Адыгеим и Президент изэІукІэгъухэр

Адыгэ Республикэм и Президенту ТхыакIушынэ Аслъан Адыгэ Республикэм итхакIохэм я Союз итхъаматэу, Адыгеимрэ Къэбэрттэ-Бэлъкбарымрэ яна-роднэ тхакIоу МэщбэшIэ Исхъакъ дырилъгъэ зэлукIэгъум илгъэхъан тхакIохэм яорганизациехэм ялофыгъохэм атегушы-лагъэх. Республикэм литера-турнэ-художественнэ тедзгъоу къышыдыдкIыхэрэмкIэ гонора-рым илофыгъо шхыафэу къы-шыуцугъэх. Адыгеим и Прези-дент Iэпылгъоу къаритыштым ишIуагъэкIэ илгъэсу кыхыаштым къышчыублагъэу республикэ жур-налхэмрэ гъэзетхэмрэ ягонорар-нэ фонд фэдитIукIэ нахыбэ ашIышт.

Наукэмрэ гэсэныгэмрэкIэ

советникэу Щэшлэ Казбек ды-
рилэгъэ злуклэгъум илъэхъан шлэ-
ныгъэхэмклэ Урысые академи-
ем (РАН) икьутамэ мы илъэсым
ыклэм нэс Адыгейм кьыщызэ-
лухыгъэным эпхыгъэ Юфгыдохэм
атегушылагъэх. Мы филиалым
республикэм инаучнэ-ушэтэкло
институтхэу фундаментальнэ
наукэм, гуманитар ушэтынхэм,
тыкьэзыуцухьэрэ дунаим, мэкьу-
мэщым ыклэ нэмыхлэхэм яло-
фгыдохэм апылхэр зэрипхы-
щтых. РАН-м ифилиал тегъэ-
псыхагъэу кьушхьэ Юфхэм,
лэпкххэм азыфагу илэ зэфы-
щытыклэхэм, туризмэм япхыгъэ
Юфгыдохэмклэ институт заулэ
зэхашэнэу мэгугъэх.

2011-рэ ильэсым гъэтхапэм
Адыгэ Республикэм и Къэра-

лыгъо Совет — Хасэм ихэдзын-
хэу щыІэштхэм мы зэІукІэгъу-
хэм къашыуцугъэх.

ВПП-у «Единая Россия» зыфиорэм и АРО иполитсовет исекретарэу Іэшэ Мухьамэдрэ КИРФ-м хэтэу Матыжь Аслъанрэ задэгущыѳм Адыгэ Республикэм и Президентэу Тхьаклущынэ Аслъан анахьэу ынаІэ зытыригъэтыгъэр егъэлыегъэщэ политизациер хэмьтэу, шыьпкагъэ хэлъэу, шъхъихыгъэу политическэ бэнэныгъэр рагъэкІокыныр ары.

Адыгэ Республикэм и ЦИК итхьаматэу Хьут Юрэрэ Адыгэ Республикэм и ЦИК исекретарэу Хьэццццэ Фатимэрэ республикэм и Президент кыфалотэгъ хэдзэкко комиссиехэр зэрэхьазырхэм фэгъэхьыгъэу. Хэдыплэ койхэм асхемэ АР-м и Къэралыгъо Совет — Хасэм рахьыплэным фэхьазыр.

*Адэгэ Республикэм
и Президент ипресс-къулыкъу*

ГумэкIыгъор охътэ кIэкIым дагъэзыжьи́нэу къафигъэпытагъ

гэххүү аюуш япредприятиехэр зэфашыжых. Ащ фэдэ екло-лакэр зыгэфедэхэрэм пытагэ хэльүү уадзеклон ыкн аш фэдэ пацэхэм пшгэдэкыжэ ягэхыг-гэн зэрэфаер прокурорым кы-гуаг.

Районым, къоджэ псэуплэм, гъэларышлэкӀо компанием япащэхэм зыкъагъэшъыпкъэжъыизэ къашыгыгъэ псалъэм Къумпыл Мурат зыкӀи дыригъэштагъэп. Зигугъу кэтшылыгъэ компанием зээгынынгъэу дашыгыгъэм кӀуачӀэ имылэжъынэу ыкӀи котельнэм илофшлэн ригъэжъэным фэшӀ охътэ кӀэкӀым къыклоцӀлофыгъоу къэуцугъэхэр зэшӀуахынхъу къафигъэпытагъ. АщкӀэ республикэм иструктурэ зэфэшхьафхъу мы лофыгъом изэшӀохын фэгъэзагъэхэм, правэухъумэкӀо органхэм яшӀуагъэ къагъэкӀонэу ыкӀи гумэкӀыгъор дэгъэззыжыгъэ зэрэхурэм аналэ тырагъэтынэу пшъэрылъ къафигъэуцугъ.

Зигугъу къэтшыгъэ комплексыр зэрэлсаоу ыштэмэ шлоигъоу Краснодар щылэ гъэлорышлэкlo компаниер къеззгъыгъ, юфыгъоу къэуцугъэхэр зэкlэ зэшlуихын-хэм ар фэхъазыр. Зэзгъыныгъэ ыдашлшхыт компанием джырэ лъэхъан юф дашlэ.

— Сьд фэдэ екллалкIэ дгъ-
федэмI, цыфхэм, социальнэ
объектхэм фабэр игъом аIэклI-
гъэхъэгэныр тэрклI аныхь пшъ-
рыль шъхьаI, ар зэшлохыгъэным
нэбгырэ пэпчъ ыналэ тыригъ-
тын фae, — кылуагъ икIэухым
Къумпыл Мурат.

ТХЪАРКЪОХЪО
Адам.

Адыгэ Республикэм и Президент и Указ

**Адыгэ Республикэм
икъэралыгьо наградэхэр
афэгъэшъошэгъэнхэм ехьылагь**

Юфшлэным гэхъагъэу щилыгъэхэм ыкӀи илъэсбэ хьугъэу шӀуагъэ кытэу Юф зришлэрэм апае медалэу «**Адыгеим и Щытхузехь**» зыфилорэр **Василиади Владимир Георгий ыкъом** — гурыт профессиональнэ гъэсэнныгъэ зышарагъэгъотырэ къэралыгъо учреждениеу «Адыгэ къэралыгъо университетым и Мыекъопэ къэралыгъо гуманитарнэ-техническэ колледж» зыфилорэм идиректор фэгъэшъошэгъэнэу.

Научнэ Иофшлэным гэхэжэгэшхоу шыриэхэм апае шытхьуцлэу «Адыгэ Республикэм наукэмклэ изаслуженнэ Иофшлэшху» зыфилогэрэ Унэрэкьо Рае Батмырзэ ыхпхум — филологие шлэныгэхэмклэ докторым, профессорым, апышэрэ профессиональнэ гээсэныгэзэ шыцарагэгъотырэ кьэралыгъо учреждениеу «Адыгэ кьэралыгъо университетыр» зыфилогэрэм инаучнэ-ушэтэкълэ институт лъапкышлэныгэмклэ игупчэ инаучнэ Иофшлэ шыхьалэ фэгъэшшошэгээнэу.

Научн-егэдэжэн Юфшлэнымклэ ыкли Элэлэсэн-гээ ин зилэ специалистхэм ягэхъазырынклэ гэхъа-гээу ышлыгэхэм афэшл шытхъуцлэу «Адыгэ Рес-публикэм иапшгээрэ еджаплэ изаслуженнэ Ю-фшл» зыфилорэм Мырзэ Джумалдин Даутэ ыкьом — физикэ-математикэ шлэныгэхэмклэ кан-дидатым, апшгээрэ профессиональнэ гээсэнгыгэ зы-шараггэгьотырэ кьэралыгьо учреждениеу «Адыгэ кьэралыгьо университетыр» зыфилорэм математи-ческэ анализымклэ ыкли методикэмклэ икафедрэ идоцент фэгэшшошгээнэу.

Адыгэ Республикэм и Президентэу
ТХЪАКУЩЫНЭ Аслъан
къ. Мыекъуапэ,
чъэпыогъум и 8, 2010-рэ илъэс
N 104

Адыгэ Республикэм и Президент и Указ

**ЩытхьуцӀэу «Адыгэ Республикэм
инароднэ художник» зыфилорэр
М. М. Шемякиным
фэгъэшъошэгъэным ехьыллагъ**

Адыгэ Республикэм иискусствэ ихэyhоныгъэ, лъэпкхэм азыфагу илъ зэкхышныгъэр гъэпытэгъэ-ным ышххэкIэ илхышхо зэрахышIыхагъэм апае щытхуцIу «Адыгэ Республикэм инароднэ художник» зыфиIорэр **Шемакин Михаил Михайл ыкIом** фэгъэшхошэгъэнэу.

Адыгэ Республикэм и Президенту
ТХЪАКУЩЫНЭ Аслъан
къ. Мыекбуапэ,
чъэпыогъум и 8, 2010-рэ илъэс
N 105

Адыгэ Республикэм и Президентрэ Адыгэ Республикэм иминистрэхэм я Кабинетрэ лъэшэу гухэкI ащыхъоу Адыгэ Республикэм и УплъэкIу-лъытэкIо палатэ и Тхьаматэу Мэхъош Рэшды Ибрахимэм ыкIом фэтхьасыхэх ыш идунэй зэрихъожьыгIэм фэшI.

Чылэм имэфэкI ипэгъокIэу

Илъэс 15-р бэп чылэм ыныбжъ елгытыгъэм. Ау ар цыфым игъашIэ елгытыгъэм бэкIай. Сабый къэхъугъагIэр илъэс пшIыкIуф зыхъукIэ шIэныгъэ гъогоу зырыкIощыр къыхехы. А лъэхъанэм илъэс пшIыкIуф зыныбжыгъэ ныбжыкIэмэ непэ къэралыгъо Iофхэр агъэцакIэх, унагъохэр ашIэ, сабийхэр аплу.

Мыгъэ илъэс 15 мэху апэрэу Аскъэлае имэфэкI игъэкIотыгъэу зыхагъэунэфыкIыгъагъэр.

Непэ игъоу сэлгытэ джыри зэ а мэфэкIым изэхэщэн, къуаджэм итеплэ игъэдэхэн, цыфэу зикабьли, зишIэныгъи, зигъэе мылIкуи хэзылхъагъэхэу, зэхэщэкIо купым хэтыгъэмэ ацIэ дахэкIэ къепIоныр ыкIи гъэзетымкIэ тхьаегъэпсэу япIоныр.

ЗэхэщэкIо купым нэбгырэ 20-м ехъу хэтыгъ. Ащ ипэшагъ къоджэ Советым итхьаматэагъэу Гъыщ Юрэ. Купым хэтыгъэх филологие шIэныгъэхэмкIэ докторэу Тхьаркъохъо Юныс, культурэмкIэ министрэм игодзагъэу ЛIыхъукIэ Андзаур, тарихъ шIэныгъэхэмкIэ кандидатэу Емыж Руслъан, Одэждэкъо зэшыгъэу Андзауррэ Казбек-рэ, Гъыщ Азмэт, КIощъэ Аслъанбий, Бэрэтэрэ Хисэ, Бэгъушъэ Адамэ, ЕмIыль Пшымафэ, Бэгъушъэ Налбий, Цэй Ерстэм ыкIи нэмыкIхэр.

ЗэхэщэкIо купым хэмытыгъэхэм мэфэкIым нухъазырын ямылIкуи, ацIуачIи халхъэзэ хэлъагъэх Адыгкьалэрэ Теуцожь районьмрэ яадминистрации ипэшагъэу Мамыекъо Кимэ, къуаджэм щыщхэу ХъокIо Нурбий,

Шьынэхъо Байзэт, Бэгъушъэ Ерстэм, Шьынэхъо Бислъан, Бэрэтэрэ Заур Байзэт ыкIор, Бэрэтэрэ Мурат. Анахъ пшIэрылхъышхоу зэхэщэкIо купым илагъэмэ ащыщыгъ къуаджэм ыныбжъ зэгъэшIэгъэныр. Тарихъым ишIэныгъэ куухэмрэ Аскъэлае хъураеу къэзыуцухъэрэ Iуашъхъэмэ яхышъэрэ Сэрэеж Iуашъхъэм ыкIыб къыдагъотэгъэ цыф IэшIэгъэ кIэныжхэмрэ ыкIи нэмыкI пкыгъохэр къызыфагъэфедэхэзэ, илъэс минрэ шьийрэ фагъэуцугъ.

Аскъэлае имэфэкI анахъ мэхьанэ зилэ шIухъафтынэу къыгъэнагъэр саугъэтэу Мафэкъо Урысбый фагъэуцугъэр ары. Саугъэтым ишIын зыгу къэкIыгъэхэри, пькIодэщт мылIкур къэзыугъоигъэхэри, етIанэ ащ игъэпсыкIэщтыр къэзыу-пшысыгъэхэри аскъэлэе кIалэхэу Мыекъуапэ щыпсэухэрэр арых. Саугъэтыр зышIыгъэхэр художникъу Къат Теуцожьрэ скульпторэу Антон Шекоянрэ.

А мэфэкI мафэм ехъулIэу джыри зы саугъэт чылэ дэхъэгъум шагъэуцугъ. Метрэ заулэ зилхэгъэ саугъэтым чылэм ыцIи, ыныбжыи, итарихъ щыщ пычыгъохэри тетхэгъэх. Саугъэтэу зигугъу къэсшIыгъэм пэмычыжъу псынэкIэчъ щыт. Ащ IулыгъукIы ипсынэкIэчъ раIо, мэлэхъуи, чэмахъуи, мэкъуауи мыщ Iухъэти псы ешъо-щтыгъ, благъэу щыс унагъохэри къакохэти псы ахыштыгъэ.

МэфэкIым ехъулIэу джыри псынэр агъэкIэжыгъ, IухъэпIэ-ехыпIэхэр фашыгъэх. Тэщ нахъыжмэ къызэралотэжыштыгъэу, чылэ дэхъэгъум саугъэтэу щытым ункIэу

тыгъэкъохъэпIэ лъэныкъомкIэ лъэбкъу шьитф горэкIэ узыкIокIэ, Таусым ичыгъ раIоу чыгъэшхо щытыгъ. КIэлэ Iэтэхъо нэбгыритфхым алэхэр зэрагъэубытымэ, къемыкIокIэу чыгыр иныгъэ.

Чыгыр бэшагъэ зыщымытыжыгъэр, кIэлэцIыкIумэ агъэстыгъагъ аIо. МэфэкI мэфэшхом зэхэщэкIо купым хэтмэ ащыщмэ джа чыпIэм чыгъэ ныбжыкIэ цыкIу шагъэтIысыгъ ыкIи Таусым ичыгъ фаусыгъ. Непэ илъэс пшIыкIуф зыныбжъ чыгыр дахэу зиштагъэу къэкIы.

Аскъэлае итарихъ къызэриIорэмкIэ, чылэр заулэрэ кощыгъэ, ичIыпIэ зэблихъугъ. Зэ джы чылэр зыдэщысым итыгъэкъокIыпIэкIэ бгым узыдэкIуаекIэ тесыштыгъ. Нэшъукъуае пэмычыжъэу щысэуи къыхэкIыгъ.

Сэ гъэзетым сыкъызыкIэтхагъэр Аскъэлае итарихъ ыкIи цыф цIэрыIоу дэсыгъэмэ яхышъэ къэсIотэнэу арэп. Илъэс пчъагъэ хъугъэу Аскъэлае ехылIэгъэ тхылыр хьазыр, къыдигъэкIы шIоигъоу Тхьаркъохъо Юныс ыуж ит. Юныс дэжэ сыхъу, упчIэжъэгъу сшIэу къыхэкIы. Чылэм ехылагъэу ытхыгъэмрэ ыугъоигъэмрэ бэдэд.

Непэ сэ сызфэягъэр илъэс пшIыкIуфыкIэ узэкIэIэбжымыэ зикабьли, зымылIкуи, зыкIуачIи хэзылхъэгъэ зэхэщэкIо купым хэтыгъэхэм ягугъу дахэкIэ къэсшIы-нэу ары. Чылэм дэсмэ ацIэкIи, сэ сшъхъэкIи сафэлъаIо псауныгъэ пытэ яIэнэу, яунагъо, ясабийхэм адэтхъэжъхэу чылэм итарихъ изы-нэкIубгъо ахэр дахэкIэ къыхэ-нэхэу.

Чъэпыогъум и 16-м 2010-рэ илъэсым Аскъэлае имэфэкI шъуэтэгъэблагъэ.

**ХЪАДЖАЛДЫЙ
Рэмзан.**

**Аскъэлэе къоджэ админист-
рацием ипаш.**

Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм

Илъэсыбэ хъугъэу гуетыныгъэ фыраIэу хьафизэхэм яфитыныгъэхэмрэ яфедэхэмрэ якъэухъумэн зэрэфэлажъэхэрэм, сэкъатныгъэ зилэхэм афэгъэхыгъэ къэралыгъо политикэм игъэцэкIэн зэрэхэлажъэхэрэм, хьафизэхэм я Урысые обществэ зызэхашагъэр илъэс 85-рэ зэрэхъу-рэм афэшI Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм и Щытхъу тхылэ афагъэшъошагъ:

— **Нэхэе Мурат Хьазрэт ыкъом**, сэкъатныгъэ зилэхэм яурысые общественнэ организациеу «Хьафизэхэм я Урысые обществэ» и Адыгэ республикэ организацие итхьаматэ;

— **Уджыхъу Раисэ ТIалибэ ыпхъум**, сэкъатныгъэ зилэхэм яурысые общественнэ организациеу «Хьафизэхэм я Урысые обществэ» и Адыгэ республикэ организацие ибухгалтер шъхьалэ;

— **Копралоа Анаид Хачик ыпхъум**, сэкъатныгъэ зилэхэм яурысые общественнэ организациеу «Хьафизэхэм я Урысые обществэ» и Адыгэ республикэ организацие иветеранхэм я Совет итхьаматэ.

РЕСПУБЛИКЭ БЮДЖЕТЫР

Федеральнэ IэпыIэгъур нахъ макIэ ашIыгъ

Къыхъашт 2011-рэ илъэсым ыкIи план пIалгъэу 2012 — 2013-рэ илъэсхэм Адыгэ Республикэм иреспубликэ бюджет гъэпсыкIэу илэщтым зыщытегушыIэгъэхэ зIу-чъэпыогъум и 8-м министрэхэм я Кабинет зэхыщэгъагъ. Пэублэ гушыIэкIэ ар къызэ-луиныхъ ыкIи зэришагъ Премьер-министрэу КъумпIыл Муратэ. Джащ фэдэу бюджетым ипроект итегушыIэн хэлъагъэх Къэралыгъо Советым — Хасэм и Тхьаматэу Анатолий Ивановыр, Парламентым икомитетхэм ятхьаматэхэм ащыщхэр, депутатхэр, къалэхэм ыкIи районхэм яадминистрациехэм япашхэр ыкIи ялыкIохэр, нэмыкIхэу рагъэблэгъагъэхэр.

Премьер-министрэу КъумпIыл Муратэ зIу-чъэпыогъум агъу къыгъэкIыжыгъ республикэ бюджетым ипроект тегушыIэгъэным ехылIэгъэ мыщ фэдэ зIу-чъэпыогъум илъэсIтIу хъугъэу министрэхэм я Кабинет зэрэзыхышхэрэр, шъхъэихыгъэу ащ зэрэтегушыIэхэрэм ишIуагъэкIэ бюджетым ипроект шъэфгори хэмылIэу гъэпсыгъэ зэрэхъурэр. Республикэ бюджетым гъэпсыкIэу илэщтым къытегушыIэгъэ къыуагъ экIамыгъэкIожьырэ мылIкоу къыхъашт илъэсым федеральнэ бюджетым Адыгэ Республикэм къыфитIупшыштыр сомэ миллион 167,5-кIэ нахъ макIэ зэрэшIыгъэр ыкIи ащ ыпкыкыкIэу чIыпIэм къышахыжышты мылIкоу прогнозхэм атетэу агъэнэфагъэм хагъэхон фаеу зэрэхъугъэр. Финанс кризисым пэшIуекIогъэным телытэгъэ Iофыгъоу зэрэхэщыгъэхэр щымылIэжъхэ шIыгъэным тегъэпсыкIыгъэу къыхъашт илъэсым телытэгъэ республикэ бюджетыр зэхэгъэуцагъэ хъугъэ.

Нэужым республикэ бюджетым гъэпсыкIэу иIэм ехылагъэу къэгущыIагъ, пчъэгъэ ыкIи лъэныкъо шъхьалэхэм къащыуцугъ финансхэмкIэ министрэу Долэ Долэтбий. Ащ къызэриIуагъэмкIэ, рес-

публикэ бюджетыр фэдэхэмкIэ сомэ миллиарди 7-рэ миллион 856-у ыкIи хьарджхэмкIэ сомэ миллиарди 8-рэ миллион 846-у проектым егъэнафэ. МылIкур зыпIу-хъашт лъэныкъохэр гъэнэфагъэхэу, ар къыздыкIыштыр бюджетым къышхыдэмылIытагъэу агъэнэфагъэр (дефицитыр) сомэ миллион 990-рэ мэху е чIыпIэм фэдэу къышахыжыштым ипроцент анахъ инэу Бюджет кодексым агъэнафэрэм фэдиз. Тызыхэт 2010-рэ илъэсыр гъэцэкIэжыгъэ зэрэхъуштыр прогнозхэм агъэнафэрэм елгытыгъэмэ, къыхъашт илъэсым федеральнэ бюджетым экIэмкIи республикэм IэпыIэгъоу къыри-тыштыр сомэ миллиардрэ миллион 894,1-кIэ нахъ макIэ хъугъэ. Тапэрэ илъэсхэм зэрэщытыгъэм фэдэу, къыхъашт 2011-рэ илъэсым республикэ бюджетыр социальнэ Iофыгъохэм нахъ афэлэжъэщтэу агъэнэфагъ.

Прогнозхэм къызэрагъэ-лягъорэмкIэ, 2011-рэ илъэсым хэбзэлэхъхэм ыкIи мы-хэбзэлэхъ къэкIуапIэхэм къа-тышты фэдэу бюджетым къышхыдалытагъэр сомэ милли-арди 3-рэ миллион 648-рэ. Ты-зыхэт илъэсым елгытыгъэмэ, фэдэхэр процент 13,4-кIэ е сомэ миллион 431-кIэ нахъы-бэ хъугъэх. Джащ фэдэу зэ-хъугуфыкIыгъэу министрэр республикэ бюджетым зэхэ-гъэуцагъэу фашыгъэм къы-тегушыIагъ ыкIи нэужым зэ-Iу-чъэпыогъум агъу къыгъэкIыжыгъ республикэ бюджетым гъэпсыкIэу илэщтым къытегушыIэгъэ къыуагъ экIамыгъэкIожьырэ мылIкоу къыхъашт илъэсым федеральнэ бюджетым Адыгэ Республикэм къыфитIупшыштыр сомэ миллион 167,5-кIэ нахъ макIэ зэрэшIыгъэр ыкIи ащ ыпкыкыкIэу чIыпIэм къышахыжышты мылIкоу прогнозхэм атетэу агъэнэфагъэм хагъэхон фаеу зэрэхъугъэр. Финанс кризисым пэшIуекIогъэным телытэгъэ Iофыгъоу зэрэхэщыгъэхэр щымылIэжъхэ шIыгъэным тегъэпсыкIыгъэу къыхъашт илъэсым телытэгъэ республикэ бюджетыр зэхэгъэуцагъэ хъугъэ.

СЭХЪУТЭ Нурбий.

ФЕСТИВАЛЬ-ЗЭНЭКЪОКЪУ

Орэдыр зигъусэр насыпышIощт!

Федеральнэ целевой программэу «Культура России (2006 — 2011 годы)» зыфиIорэм ишапхэ итэу, кIэлэцIыкIухэм ыкIи зыхэхъогъухэм ятворчествэкIэ я VIII-рэ зIу-хыгъэ Всероссийскэ фестиваль-зэнэ-къокъу «Золотое руно-2010» ыIоу УФ-м культурэмкIэ и Министерствэ иIэпыIэгъукIэ зэхэщэгъагъ.

Фестиваль чъэпыогъум и 1 — 5-м къалэу Геленджик щыкIуагъ. Республикэ ыкIи къэлэ зэфэшъ-хьафхэм къарыкIыгъэхэу кIэлэцIы-кIухэр ыкIи ныбжыкIэхэр орэдым, къаштэм зэфашъсыгъагъэх. Мэфэ-кIым хэлъагъэх Адыгэ Респуб-ликэр, Татарстан, Удмуртиер, Бу-рятиер, къалэхэу Москва, Крас-нодар, Ростов, Пензэ, Киров ыкIи Геленджик ащыщхэр.

Фестиваль программэм къызэ-рэдилыгъэу, искусствэм зэрэфэша-гъэхэр къаIорэ классическэ музы-кальнэ произведенийхэм якуугъэ-кIи, макъэм икъэбзагъэкIи къызэ-Iуахынхэ фэягъэ.

Пэрытныгъэр къызфагъэшъо-шагъэхэм ащыщых Адыгеим икIэ-лэеджэкIо нэбгыритIу. Фестиваль-зэнэкъокъоу «Золотое руно-2010» зыфиIорэм Адыгэ РеспубликэмкIэ искусствэхэмкIэ кIэлэцIыкIу еджа-пIэу поселкэу Тульскэм дэтым ще-джэрэ Гаркунов Даниилрэ (илъэ-си 9 ыныбжэ) (мы еджэпIэ дэдэм-кIэ) Степанян Дианэрэ (илъэси 10 ыныбжэ) хэлъагъэх. Тури орэ-дкIэIоным фэзыгъасэрэр кIэлэгъа-джэу Шъхъэбэцэ Сыхъатбий Мэ-занэ ыкIор, АР-м изаслуженнэ ар-тист ары. Концертмейстерыр — Хомутова Лилия Юрьевна ары.

Жюри зэтэгъэпсы-хъагъэу Москва ыкIи Кубань яцIыф гъэсагъэ-хэр, искусствэм хэ-шыкI дэгъу физилэхэр зыхэтыгъэхэм хэти иф-шъошэ уасэ фишIыгъ.

Академическэ (зизэ-къо) орэджэIонымкIэ, анахъ куп цыкIумкIэ Даниил Гаркуновыр къахэщыгъ. Ащ И. С. Бах иромансэу «За ре-кою старый дом» мэкъэ-къэбзэ чанкIэ къызэри-Iуагъэм ыкIи ижырэ француз орэдэу «Пас-тушка» зыфиIорэр мэ-хъанэм елгытыгъэу об-разыр къыриIотыкIэу къызэриIуа-гъэм коммиссием хэтхэр ыгъэрэза-гъэх.

Даниил Гаркуновыр я III-рэ шъуашэр зилэ дипломым илау-реат хъугъэ.

Мы еджэпIэ дэдэм иеджакIоу (АР-м, п. Тульскэр) Диана Степа-нян Ц. Кюи иромансэу «Осен» мэкъэ лъэкIыхъэгъэ дахэкIэ гум хакIэу къыуагъ, жюрир лъэшэу ыгъэрэзагъ. Джащ фэдэу ятIонэрэ произведенийи егугъоу Дианэ къа-фиIуагъ, ар Л. В. Бетховен иорэ-дэу «Малиновка» зыфиIорэр ары. Академическэ орэджэIонымкIэ, куп гурытымкIэ, **Диана Степанян я II-рэ шъуашэр зилэ дипломыр къыфагъэшъошагъ.** (Апэрэ чIы-пIэр зымы ратыгъэл).

Адыгеим икIыгъэ пшъэшъэжы-ем игъэпсыкIэ-шIыкIэ гохъ, ымэ-къэ къабзэ агу рихъыпагъэу жоу-

рим хэтхэм ащ ыцIэ къыраIуагъ, къыхагъэщыгъ.

Всероссийскэ фестиваль-зэнэ-къокъум пэрыт чIыпIэхэр къышъы-зыфагъэшъошэгъэ еджэкIо цыкIу-хэр искусствэм, орэдым афэзыгъэ-сэрэ якIэлэгъаджэу Шъхъэбэцэ Сыхъатбий Мэзанэ ыкIор ыкIи концертмейстерэу Лилия Хомуто-вар щытхъу тхылхэмкIэ хагъэунэ-фыкIыгъэх.

Искусствэм, орэдым, къаштэм цыф лъэпкъхэр зэрээфашхэрэм имызагъоу, нэбгырэ пэпч хэлэ сэ-наушыгъэр, зэчыр къызэлэуахы. Ежэ орэдым тищыIэныгъэ чIыпIэ-шхо щегъэуцагъэ!

МАМЫРЫКЪО Нуриет.

Сурэтым итхэр: Адыгэ Респу-бликэм изаслуженнэ артистэу, кIэлэгъаджэу Шъхъэбэцэ Сы-хъатбий Мэзанэ ыкIор иеджэ-кIо-конкурсантхэм ахэт.

Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэр лъэ-шэу гухэкI щыхъоу Адыгэ Республикэм и УплэкIу-лгы-тэкIо палатэ и Тхьаматэу Мэхъош Рэщыд Ибрахимэ ыкъом фэтхъаусыхэ ыш идунай зрихъожыгъэм фэшI.

ДЕПУТАТ ИОФШЭНЫМ ЕХЫЛЛАГЪ

Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм ияпллэнэрэ зэлугэкIэгъу хэт депутатхэм фитыныгъэхэмкIэ пIалъэу ялэр аухынкIэ къэнагъэр ильэс-ныкъу нылэп. Парламентым ипресс-къулыкъу кы-гъэхъазырыгъэ мы зэдэгущылэгъум Къэралыгъо Советым — Хасэм культурэмкIэ, спортымкIэ, СМИ-мкIэ ыкIи общественнэ организациехэм Иоф адэшIэгъэ-нымкIэ и Комитет итхьаматэ игуадзэу Сергей Письмак депутат пшъэрылхэр зэригъэцIагъэхэр кыщызэфехьысыжых.

Щыфхэм афэгумэкIыгъэныр пшъэрылъ шъхьал

— Къэралыгъо Советым — Хасэм идепутатэу узэрэщытым елгытыгъэу уиофшIэнкIэ сыдырэ лъэныкъохэр ара анахъу уналэ зытебгъэтыгъэхэр ыкIи пIуачIэ зыфэбгъэлэжыгъэр?

— Сэ анахъу сыналэ зытебгъэтыгъэр ыкIи пстэуми апэ игъэшъыгъэн фаеу щытыгъэр хэбзыхуэхан ИофшIэным чанэу хэлэжыгъэныр ары. Сэ кIэщакIо сафэхуэзэ законопроектыгъэхэр згъэхъазырыгъэхэр, законхэм кIэщакIо афэхуэгъэным ифитыныгъэ зилэ нэмыкI субъектхэм кыагъэхъазырыгъэ законопроектыгъэхэр ыкIи депутатхэм къатыгъэ гъэтэрэзыжыныхэм Иоф адасшIэ-щыгъ. Джащ фэдэу лъэныкъо шъхьалэу щытыгъ ыкIи ащ тетэу къэнэжы хэдзакIохэм яшIоигъоныгъэхэр Парламентым щыпхырыгъэкIыгъэхэр. ХэдзакIохэм япредложениехэм, ятхъау-хэхэм сыналэ атэзгъэтыгъыгъ, ахэм яшIоигъоныгъэхэмрэ яфитыныгъэхэмрэ сафэлажыгъыгъ. Депутат пшъэрылхэм ащыщ республикэм исоциальнэ-экономикэ ыкIи культурэ щылакIэ эпхыгъэ анахъ зыгъо дэдэу щыт ИофгъэхэмкIэ «Парламент сыхъатхэм» кIэщакIо афэхуэгъэ-ныр зэрэдыхтэу, Парламентым уплэкIун пшъэрылэу ыгъэцIагъэхэр ахэлэжыгъэныр, хэдзакIохэр зыгъэгумэкIыгъэ ИофгъэхэмкIэ орган зэфэхъафхэм зафэгъэзэгъэныр, зыщыпсэухэрэ ыкIи зыщылэжыгъэхэр чIыплэхэм хэдзакIохэм ащылукIэгъэныр, зыгъэгумэкIыгъэхэр Иофгъэхэм защыгъэгъозэгъэныр. Шыпкъэ, къэслогъэ лъэныкъохэм къащы-уцурэп депутат ИофшIэныр.

— О кIэщакIо узыфэхуэгъэ законопроектыгъэхэм хэдзыхнэм япэгъокI программэу зэхэбгъэуцогъагъэр гъэцIэжыгъэным ехыллэгъэхэр къахэфагъэха?

— ХэушъхъафыкIыгъэу хэзгъэунэфыкIы сшIоигъохэм ащы-щых Адыгэ Республикэм и Законэу «Адыгэ Республикэм и Общественнэ палатэ ехыллэгъ» зыфиорэмрэ Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм иунашъоу «Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет —

Хасэм щызэхэщэгъэ НыбжыкIэ парламентым фэгъэхыгъ» зыфиорэмрэ. А законопроектхэр лъапсэ афэхуэхэзэ Адыгэ Республикэм щызэхэтщагъэх ыкIи дэгъоу Иоф ашIэ демократическэ институтыгъ. Зыр къэралыгъо хабзэм иофшIэн зэрэзэхэщагъэм общественнэ уплэкIун шыкIэ илэу гъэпсыгъэным фэлажэ, ятIонэрэм — Адыгэ Республикэм ныбжыкIэ политикэр щыгъэнэфэгъэным ыкIи щыгъэ-цIэжыгъэным иофгыгъэхэр зэрехъх. Джащ фэдэу хэзгъэу нэфыкIы сшIоигъу Мыекъопэ гарнизоным идзэ къулыкъушIэхэм ялэу тетэу Адыгэ Республикэм и Законэу «Транспорт хэбзIахъхэм яхыллэгъ» зыфи-орэм гъэтэрэзыжыныхэр фэшIы-гъэнхэм фэгъэхыгъэ законопроектым кIэщакIо сызэрэфэ-хуыгъагъэр. ЗыцIэ къэслогъэ за-коным хэбзIахъхэр зыгъэхэрэм ащыщ купхэм апае фэгъэкIотэ-ныгъэхэр егъэнафэх. Ахэм ащы-щых Афганистан щызэуагъэхэр. ТэшIэба джащ фэдэу IашэкIэ зыщызIуупIэгъэхэ чIыплэхэм ахэлэжыгъэхэр зэрэщылэхэр. Ау Афганистан щызэуагъэхэм афэдэу ахэм фэгъэкIотэныгъэ ялагъэп. Ар дэгъэзыжыгъэ-ным ыкIи чIыплэ пльыр-стырхэм ащылэгъэхэр зэфэгъэдэгъэнхэм сэ згъэхъазырыгъэ гъэтэрэзы-жыныр фэгъэхыгъагъ.

Сидепутат ИофшIэнкIэ апэ изгъэшъыр лъэныкъохэм ащы-щыгъ ыкIи ащыщ ветеранхэм афэгумэкIыгъэныр. КытIэху-хъэрэ ныбжыкIэхэр пIугъэн-хэм, тишэн-зекIуакIэхэр къэгъэ-нэжыгъэнхэм ветеранхэм яла-хышхоу хашыхъэрэм уасэ фэс-шызэ къэзгъэхъазырыгъагъ ыкIи Парламентым хэт депутат-хэм кыдырагъэштэгъагъ Адыгэ Республикэм и Законэу «МэфэкI мафэхэм ыкIи шIэж мафэхэм яхыллэгъ» зыфиорэм ия 3-рэ статья зэхъокIыныгъэхэр фэшIы-гъэнхэм ехыллэгъэ законопро-ектыр. КIуачIэ зилэ хуыгъэ а за-коным ишIуагъэкIэ шIэж мафэу ветераным и Мафэ Адыгэ Рес-публикэм щыгъэнэфэгъэ хуыгъэ.

Хэбзэхихуэхан ИофшIэныр коллегиялэу щыт. КIэщакIо узыфэхуэгъэ Иофым кIуачIэ илэ зыхуыщтыр Къэралыгъо Советым — Хасэм хэт депутатхэм кызыдырагъаштэкIэ ары ны-лэп. Арышъ, законопроектхэм кIэщакIо афэхуэгъэнымкIэ зи-

шIуагъэ кысэзыгъэкIыгъэ си-сэнэхъатэгъухэу тикомитет хэт-хэм: ащ итхъаматэу Е. И. Сало-вым, комитетым хэтхэу Г. Н. Се-ниным, В. В. Мельниковым ыкIи В. Ф. Сороколет лъэшэу сафэраз. ИлэсиплIрэ ныбжорэм тикомитет зэхэсыгъо 72-рэ илагъ. Ахэм Иофгъэ 300-м еху тащатегу-щылэгъ, ахэм ащыщхэу 185-р ащыхэплэнхэм пае Къэралыгъо Советым — Хасэм изэхэсыгъо-хэм ахэтлхъагъэх.

— КызэрэпIуагъэмкIэ, депутат ИофшIэным илэныкъо шъхьалэу щыт хэдзакIохэм яшIоигъоныгъэхэм афэлэжыгъэныр, ахэм япредложениехэм ыкIи ятхъаурыхъэхэм уналэ атебдзэныр, яшIоигъо-ныгъэхэмрэ яфитыны-гъэхэмрэ пхырыгъэкIы-гъэнхэм фэлэжыгъэныр.

— ХэдзакIохэм ренэу алу-кIэ-гъэныр, адэгущылэгъэныр, зы-гъэгумэкIыгъэхэр згъэшIэгъэн-хэр ыкIи ахэм афэлэжыгъэныр пстэуми анахъ Иофгъэ шъхьалэ-хэм ахэсэлъыгъ. Ащ пае пIэлъэ гъэнэфагъэм тетэу хэдзакIохэр зэрэгъэблагъэштэгъэхэм имы-закъоу, къыныгъо горэхэр кызы-къокIэхкIэ цыфхэр садэжъ къа-кIощтыгъэх, телефонкIэ кыс-фытеоштыгъэх. Нахыбэрэ зы-гъэгумэкIыгъэхэр зыщыпсэухэр чIыплэхэм язэтегъэпсыхъан, материалнэ Iэпылэгъу ятыгъэ-ным, ящылэкIэ гъэтэрэзыгъэным япхыгъэ Иофгъэхэр ары.

— Депутат пшъэрылхэр бгъэцIагъэхэзэ, кызызэтынэкIыгъэ пIалэем сыда кыбдэху-гъэхэр?

— Пстэуми апэу хэзгъэунэ-фыкIы сшIоигъу кьалэу Мые-кьуапэ дэт еджапIэхэмрэ сабый Иыгъыплэхэмрэ язэтегъэпсыхъан эпхыгъэ Иофгъэу зэшIосхы-гъэхэр. Гурыт еджапIэу N 17-м иапэрэ ыкIи иящэнэрэ этажхэм ахэлъ шъхъаныгъупчъэхэр гъучI-пластикэ лъэпкъхэмкIэ зэблад-гъэхуыгъэх, ышъхъэ, библиоте-кэр зычIэтыр, актовэ залыр агъэ-цIэжыгъэх. ПхъэнтIэкIухэр зэблахуыгъэх, сплит-системэхэр чIагъэуцагъэх, спортивнэ Iэмэ-псымэхэр къащэфыгъэх. Номер-хэу 57-рэ ыкIи 36-рэ зилэхэ са-

бый Иыгъыплэхэм яшъхъаныгъу-пчъэхэр гъучIпластиковхэмкIэ зэблахуыгъэх, ноутбукхэр ыкIи проекторхэр къащэфыгъэх, ячэ-ухэр агъэкIэжыгъэх. Сабый Иыгъыплэу номерэу 4-м ильэсры-кIо гъогухэр агъэцIэжыгъэнэу агъэнэфагъ. Псауныгъэр къэу-хъумэгъэнымкIэ муниципальнэ учреждениеу «КIэлэцIыкIу са-наториуе «Солнышко» зыфило-рэм иэлектробоорудование зэ-блэхуыгъэным пае Iэпылэгъу сафэхуыгъ. Международнэ, все-российскэ конкурсхэм, фести-вальхэм, олимпиадэхэм ахэлэ-жыгъэхэм фэшI кьалэу Мыекьуапэ щызэхэщэгъэ творческэ коллек-тивхэм ыкIи сэнаушыгъэ зыхэлъ кIэлэцIыкIухэм Iэпылэгъу зэфэ-

шъхъафхэр язгъэгъотыгъ.

Апэрэу Мыекьуапэ имикро-районэу «Восходым» мини-про-граммэу «Цагу пэпчэ кIэлэцIы-кIу площадкэ ерIэ» зыфиорэр щызэшIотхыгъ. Программэр дгъэцIэжыгъэ, кIэлэцIыкIу пло-щадки 10 адгъэшIыгъ, адгъэ-гъэуцугъ.

ТОС-у 12-м иактив иофшIэн нахъ дэгъоу зэхэщэгъэным пае ащ чIэтыгъэ мебелир кIэхэмкIэ зэбладгъэхуыгъ, компьютер къа-фэтшъыгъ.

ХэдзакIохэр кызэрэцIэлъэ-гъэхэр згъэцIэжыгъэ, урамэу Российскэм кышчыублагъэу пе-реулкэу Цветочнэм нэсэу гъогу язгъэгъэпсыгъ.

Микрорайонэу «Восходым» щыпсэухэрэ кызэрэцIэлъэ-гъэхэм тегъэпсыкIыгъэу урамэу Шоссейнэм транспортыр лъэшэу щызекIон ымылэжыгъэныр зыгъэ-псыхэрэ фашыгъэх, ифэшIо-шэ тамыгъэхэр тырагъэуцагъэх ыкIи лъэсрыкIохэм апае зэпы-рыкIыплэ агъэнэфагъ.

Къэлэ клиническэ сымэдже-щым ипалати 4, поликлиникэу номерэу 5-р гъэцIэжыгъэ-нхэмкIэ ыкIи микрорайонэу «Вос-ходым» щыпсэухэрэм ялэзэгъэ-ным пае физиотерапевтическэ обоорудование къэщэфыгъэным-кIэ сишIуагъэ язгъэкIыгъ.

ИлэсыкIэ каникулэ мафэхэм дзэ къулыкъушIэхэм якIэлэцIы-кIухэм апае шIушIэ утреник-хэр зэхэтщэгъагъэх, кIэлэцIы-кIухэм шIухафтынхэр яттыгъа-гъэх. КъэсIуагъэхэм афэдэ щы-сэхэр джыри къэсхыныхэ слъэ-кIышт. Мыщ дэжыым хэзгъэунэ-фыкIы сшIоигъу лэу зилэу кысэолIагъэхэм янахыбэмэ сишIуагъэ язгъэкIыныр зэрэслэ-кIыгъэр. Джащ фэдэу сихэдза-кIохэр зыгъэгумэкIыгъэр къы-ныгъохэр зэшIохыгъэнхэмкIэ Адыгэ Республикэм и Прези-дентэу ТхьакIуцынэ Аслъан, Премьер-министрэу КъумпIыл Мурат, кьалэу Мыекьуапэ ипа-щэу Михаил Черниченкэм яшIуа-гъэ кызызэрэсагъэкIыгъэм фэшI сазрафэразэр къэсэло.

— Уикой щыпсэурэ хэдзакIохэм янахы-бэр дзэ къулыкъушIэх, заом ыкIи дзэ къулы-къум яветераных, ахэм яунагъохэм ащыщых. А граждэн купхэм Иоф адэшIэгъэным сьд фэдэ нэшанэхэр илэхэу уплэыра?

— СихэдзакIохэм янахыбэр УIэшыгъэ КIуачIэхэм ильэсыбэр къулыкъур ащызыжыгъэхэм ыкIи дзэм кызыжыгъэхэм кытIэхуыгъэр ныбжыкIэхэм патриотическэ пIуныгъэ ахэлэ-хъэгъэным, дзэм къулыкъур ша-хыным фэгъэхъазырыгъэнхэм фэшI Иофгъуагъэ зезыхъэхэрэм зэрэщыщхэм тэрэзэу уналэ теб-дзагъ. Микрорайонэу «Восхо-дым» пэблагъэу ильэсыбэрэ щы-тыгъ я 9-рэ мотострелковэ ди-визир — я 131-рэ хэушъхъа-фыкIыгъэ мотострелковэ брига-дэр. Духовнэ-нравственнэ щы-лакIэм эпхыгъэ шэнхэр къэ-лэтыжыгъэнхэм пае Адыгэ Рес-публикэм лъэпкъ ИофхэмкIэ, IэкIыб къэралхэм ащыпсэурэ ти-лэпкъэгъухэм адырIэ зэпхы-ныгъэхэмкIэ ыкIи къэбар жъу-гъэм иамалхэмкIэ и Комитетрэ тикомитетрэ зэгъусэхэу кыагъэ-хъазырыгъэ гухэлъ гъэнэфагъэм тегъэпсыкIыгъэ Республикэ про-граммэу «Адыгэ Республикэм щыпсэухэрэм патриотическэ пIуныгъэ ахэлэжыгъэныр» зы-филоу 2008 — 2010-рэ ильэсхэм ателытагъэр.

А программэр дгъэцIэжы-зэ ныбжыкIэхэм, Хэгъэгу зэ-ошхом хэлэжыгъэхэм, Мыекъо-пэ гарнизоным идзэ къулыкъу-шIэхэм Иофгъуагъэ адызетхъагъ. Дзэ соединением иветеранхэм я Совет итхъаматэу Л. С. Рудяк пащэу зилэгъэ автор купым кы-гъэхъазырыгъэ ыкIи кыдыгъэ-кIыгъэ тхылэу «Краснодарская Краснознаменная — 90 лет» зыфиорэр. Ащ ильэтегъэуцо кьалэхэу Мыекьуапэ, Краснодар, Москва ащылэуагъ, тхылгым осэшIу къащыфашыгъ. Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Со-вет — Хасэм иделегациеу сэ сызыхэтыгъэр джы дивизием къулыкъур зыщыхырэ ткъош Абхъаз Республикэм икьалэу Гу-даут пчъагъэрэ щылагъ ящылэ-кIэ зэрэзэхэщагъэм нэлуасэ зы-фэшIыгъэн ыкIи Iэпылэгъу афэ-хуыгъэн гухэлъыр зыдылгъэу.

Адыгэ Республикэм щыпсэ-ухэрэм ащыщыбэмэ яшIэж чIы-плэу хуыгъэ псынэкIэчъэу «Сол-датский» зыфиорэр. Афгани-стан щызэогъэ тидзэкIолIхэр тчымыгъушпэжыгъэхэм пае ар агъэпсыгъагъ. Илэсыбэрэ псы-нэкIэчъыр «афганцэхэм» яамал-хэмкIэ алыгъыгъ. 2010-рэ ильэ-сым Къэралыгъо Советым — Хасэм идепутатэу Мырзэ Джан-бэчрэ сэрыр кIэщакIо тыфэ-хуи, цыфыбэ кызэцIолIэрэ а чIыплэр гъэкIэжыгъэным фэшI республикэ бюджетым имылькоу сомэ мин 750-рэ кытфатIупщы-гъагъ.

Дзэ къулыкъушIэхэр цыф кызызрыкIохэм ахэлуакIэхэрэп апкъкIэ ищыгъэу зэрэщытхэм ыкIи спорт лэпкъэ зэфэхъаф-хэм чанэу зэрэпIыгъэн елгыты-гъэу. Ащ кыхыкIэу бэрэ зыкы-тфагъэзагъ телеканалэу «Спор-тым» Адыгеим щеплынхэ алъэ-кIыныу дгъэпсы ашIоигъоу. А кыныгъом пае бэ зэшIуахыгъэр тикомитет хэтхэм, ышъхъэкIэ Адыгэ Республикэм и Прези-дентэу ТхьакIуцынэ Аслъан. Ащ шIуагъэу кытыгъэр нафэ, рес-публикэм щыпсэухэрэ а кана-лым спортым ехыллэгъэу кы-гъэлабгъохэрэм яплгъынхэ алъэ-кIы хуыгъэ.

ИкIэухым кышысIо сшIо-игъу зэшIомыхыгъэ кыныгъуа-бэ джыри тапэ зэрилъыр. Ау ахэр дэдгъэзыжыныхэ тлэжышт зэкIэ хэдзакIохэм, депутатхэм, къэралыгъэ хэбзэ органхэм ыкIи чIыплэ зыгъэIорышIэжыныным иорганхэм алэ зэкIэдзагъэу зэ-дэлажыгъэхэм.

Адыгеим инароднэ тхаклоу Еутых

АДЫГЭ тхэклоу цлэрылоу Еутых Аскэр псаоу къытхэтыгъэмэ, ыныбж илъэс 95-рэ хъуштыгъэ. Идунай зыхъожьыгъэри илъэсипллым тлэклу къехъугъ. А пчъагъэхэм бэмэ урагъэгупшысэ. Еж ирассказ горэм «Цыфым илъэуж» ылу цлэу фишыгъагъ. Адэ сьд фэдэ лъэужа еж къызышхыгъэ, зыщыпсэугъэ, зыщыпхэгъэ я XX-рэ ллэшлэгъум къыхинагъэр?

Ахэр къызыщэжэхэр клэлэ-цыфкыгъэ илъэсхэр зыфэдагъэхэр еж шымылэжэу къыдагъэкыжыгъэ иаужыр тхыгъэу «Разрыв сердца» (2000) зыфилорэм дэгъу дэдэу къыщи-лютагъ. Икьоджэ гупсэу Хьа-тикъуае 1928-рэ илъэсым къы-дэки, Краснодар клуагъэ, Ады-гэ клэлэгъэджэ техникумыр, нэужым клэлэгъэджэ институ-тыр ащ къыщиухыгъэх. Джащ къыщыблагъэу сьд фэдэ Ио-фешлэм, адыгэ литературэм, культурэм, наукэм, искусствэм, гъэсэнныгъэм япхыгъэу къы-хыгъ. Хэгъэгу зэошхом ыпэккэ Адыгэ научнэ-исследовательскэ институтым, хэкъу гъэзэгъу «Со-циалистическэ Адыгеим» яло-фышлагъ. 1938-рэ илъэсым я 6—7-рэ классхэм апае адыгэ литературэмклэ хрестоматие-учебник къыдигъэкыгъ. 1939 — 1941-рэ илъэсхэм Москва агъаклуи, адыгэ студийер театрэм и Къэралыгъо институт шыри-гъэджагъ. Ащ члэккэ, заом хэ-тыгъ, лашэр ылыгъэуи, икьэлэ-ми чанэу ыгъэлэжэуи а илъэс къынхэр къызэпчыгъэх. Зэоуж илъэсхэм къащыблагъэуи Москва шыпсэугъ, шылэжыгъ, щытхагъ. Литературэ институ-тэу ащ дэтым шеджэрэ адыгэ тхэклоу ныбжьыкхэм афэла-жэуи илъэсыбэ къыхыгъ.

А пстэуми гъогоу къащыкы-гъэр гъогу зэгъэфэгъэ-зэшхэ-зашъоуи щытыгъэп, къын маклэп тырилэгъуагъэри. Ищытху лъагу алэгъуи, а зы илъэсым итхыгъэхэр зытло-зыщэ Мые-къуапи Москви къащыдагъэ-клэуи къыхэкыгъ. Ищытху къефэху, ытхыгъэхэри ежыри литературэм хэукъэбзыкы-гъэнхэ фае алоуи уахътэ къе-кыгъ. Ау щытхукаи убкыкаи ышхыбэ къагъэунзэгъэл ыккэ къышлуагъэззыгъэл.

Еж фэдэ ныбжьыкхэм къызэралэуиштыгъэу, Еутых Аскэри жанрэ пстэуми защи-уштыгъ. Усэхэри ытхытхы-гъэх, тхылыкхэм афэгъэхы-гъэ рецензиэхэр, литературэм зэрэпсаоу къызышхыгъэуиштыгъэх. Адыгэ театрэ студийер зэрэдэ-жыагъэм ифэмэ-бжымэ ини къытырихыгъ. 1939-рэ илъэ-сым зы акт хьурэ пьесэ цыкылоу «Анахъ чаныр» зыфилорэ къы-хиутыгъ. 1941-рэ илъэсым Мыекъуапэ къэзыгъэзэжыгъэ адыгэ студийер пае скетч мы-ныщэу «Цепи разорваны» ылоу ытхыгъагъ, ау зым ыуж адрэр итэу заом лухьэрэ артист ны-бжьыкхэм ар агъэуцунэу игъо ифэжыгъэхэп. Еж урыс театрэм «Маленькая женщина» зы-филорэ пьесэр ыгъэуцунэу игъо ифагъ. Зэоуж илъэсхэм «Ася» зыфилорэ пьесэри театрэм ыгъ-уцугъ.

Джащ фэдэзэ Еутых Аскэр, зэдзэкын Иофхэри хэтхэу, зэ-шлуиухыгъэр бэ. Ау ахэр арэп ащ ихудожественнэ гупшысэ, ит-ворческэ напэ къыхэзыушхы-фыкыгъэхэр. 1939-рэ илъэсым зэккэлыкхэм тхылытлэу къыдэккы — зым («Тимафэ-хэр») усэхэр, адрэм («Кло-члэшху») рассказхэр адэтхэу.

1941-рэ илъэсым, зэошхор къе-жэнккэ мази къэмынэжыгъэу, джы къызнэсыгъэми ытхыгъэмэ анахъ дэгъумэ ащыщ тхыдэу «Сшынахыж» зыфилорэр къыдегъэккы. Ипрозэ клокчлэшхоу непэ тызэрыгушхоу тызтегу-щылэрэм ар пэублэ фэхъугъ.

Ау ащ тынэмысызэ иусэхэм ягугъуи къэтымышын тлэккы-щтэп. Иусэ тхыт цыкылуитлоу зигугъу къэтшыгъэмэ афэшхы-фэу заом илъэхъани, зэоуж илъэ-схэм ащ ытхыгъэр маклэп.

Адыгэ усэр непэ зынэсыгъэ лъэгаплэмэ яублаплэ лутыгъэмэ Еутыхыр зэралэуиштыгъэр зэоуж илъэсхэм къыдигъэкыгъэ усэ тхытхэу «Насып» (1946), «Ти-щылак» (1957) зыфилорэрэм дэгъоу къахэщы. Адыгэ жэрыло усэккэ гъэпсыккэу лъэпкыым хэлъыгъэр нахъ илэккыбэу, урыс усэ зэхэлъхыкхэм нахъ дихыгъэу, ащккэ къыкызы нэмыккэ лъэпкэ усэ гъэпсыккэхэм яамалхэр, яшъуашэхэр нахъ кыккэлыгъэ-гъэхэу зылохэрэм уалуклэшт. Зы лъэныкы горэмккэ ар тэрэз. Сил-лаботоническэ усэ зэхэлъхыкхэм адыгэ тхыгъэ усэр Еутыхым зэ-рэфищагъэр нафэ. Клэух мэкъэ зэтэфэхэри ыгъэфедэу, мардж шыным нахы, джы «гупшысэ-рэ сатырэхэр» зыфатлорэр иусэ-хэм къабэккэу зэрэщытыгъэм, шлулэгъуныгъэм, сэмэркъэу дахэм, тыкэзыуцухьэрэ дунаим якъэтхыкхэан гупчэ ышлэу, гум ихыкыгъэр къыубытэу, лъытэ-шлюигоу усабэхэр ытхыгъэх. Ащыщхэр мэкъамэу аклэлъыр, мэкъэ зэтэфэу ялэхэр зэгъэфэ-гъэу, орэдышхом илъэху къып-щэхъух, адрэхэр гум кылуыкыгъэ-шъэбэгъэ-дэхагъэм, нэшхэи-гъэ-гушхуагъэм зэлъыгъыгъ. Ащ даклоу хэгъэунэфыкыгъэн фае лъэпкэ усэ зэхэлъхыкхэм ишъуа-ши, игъэпсыккэ, иамалы Еутыхым ыккыб зэрафимыгъэзагъэр. Ахэр ыгъэбаи-гъэх, ыгъэдэхэ-гъэх. Ипо-эмэхэу «Зулиф», «Пшъэшэ-тхылап» зыфилорэрэм ар дэгъ-оу къахэщы, «Пшынальэм» щыщ чылабэхэри ащккэ шысэ дэгъух. Къэлотэккэ амалэу жэры-ло усэм илэр ыгъэфедэзэ, психо-логическэ лъэпсэ куу зилэ цыф-насыпхэр, нэшанэхэр, зеклоккэ-шыккэ-гупшысаккэхэр мыхэм къащитын ытхыгъэх.

Жэрыло усэным гъэпсыккэу илэр, гупшысэу хэлъыр тхыгъэ усэхэм ахэгъэткыуагъэу зэра-хэлъым мы поэмэхэр ишхыгъэх. Арышъ, лъэпкыым ллэшлэгъумэ къаглоу жэрылоу зэхылъхыгъэ художественнэ клэным ыкупккэ ишхыккэ-гъэпсыккэу лъэгэлэ ин зыштэгъэ тинепэрэ тхыгъэ лите-ратурнэ лъапсэ зэрэфэхыгъэхэм игъэклотыгъэу ягугъу озыгъэ-шын нэшанэхэр Еутых Аскэр иусэхэм ахэлъых.

Ипрозэ къыфэдгъэзэжыгъэмэ, зэхэубытагъэу зы шьолъыр илъэу тегушылэгъуай. Мыщ адыгэ про-зэм ижанрэ пстэуми — расска-зи, очерки, новелли, повести, ро-мани уащылуклэшт. Ястлэ гъэ-псыккэхэмккэ, якъэлотэккэ нэша-нэхэмккэ шэпхэ хэыгъэ хъугъэу ахэтыр маклэп. Иофыгъоу къалэты-рэмккэ, анахэу къызэралэуишты-рэмккэ, цыф насып-нэша-нэу къагъэлъагъэхэрэмккэ лъэ-ныкыгъэу ахэмытэу узгъэуц-жыгъ, узэнэкъокъужыгъ эклола-клэмэ къащыблагъэу къэлэ-таклэм икуугъэ-идэхэгъэккэ зып-шъэ клогъо лъэныкы хэыгъэ-мэ анэсыжэу ипроизведенихэм уащылуклэшт. Иадыгабзэ узэри-гъэхуапсэу бзэ фэшлыгъэ зэгъ-фэгъэ-упсыхыгъэм нахы, лъэп-къым еж ыбзэ клэзыгъэ фимы-шлэу сьд фэдэ макъи, сьд фэдэ къэлуаккэ клиугъуае зэригъэ-

лорышлэрэм нахъ пэблагъэу гъэ-псыгъэ. Ащ даклоу бзэм ыгъэ-ныкыккэ нэмыккэ гупшысэи къып-шхыгъэрэ: усэу зигугъу къэтшы-гъэмэ ащыщ сатыр гори урысы-бзэккэ зэдзэккыжыгъэу щылэп. Ау ипрозэ тхытхэм анахыбэр урысыбзэккэ тхыгъэ. Ащи еж илофыгъо лэх пылэ, екккэ-лэккэ шхыаф ищыккэ.

Тхытхэу шхыафхэм ягугъу пшыштыгъэ, апэу къыдигъэккы-гъэзэ сборник мыныщэу «Кло-члэ лъэш» (1939) зыфилорэм къыщыклабдзэм хьун. Ау ащккэ Еутыхым гъогоу хышхыгъэр кэ-шлэгъо-гъэ. Ар зэубытыла-гъэу, куоу, лупккэу къызхэшыгъэр «Сшынахыж» ары. Тхаклом иублэлэ-къежыаплэхэм япхыгъэу мыщ игугъу бэрэ тэшлымы, джы къызнэсыгъэми лъэныкыуа-б-хэмккэ ар шапхэу кьэнэжы. 1917-рэ илъэсым щылэгъэ рево-люцием ыужырэ илъэсхэм Ио-фыбэхэр лужьоу, зэхэмыфхэр, гурылогъуагъэу зыщызэтэлъхэу ар афэгъэхыгъ. Клэлэцыккы-ишэн-гъэпсыккэхэм, игулытэ-гупшысэхэм апхырышхыгъэ тхыт-еджэм лъыбгъэлэсыным, соци-альнэ ыккэ психологическэ лъа-псэхэр зыдзэылыгъэ лирическэ къэлотаккэр иккэу фэдизэу пэ-къыбгъэхыгъэу бгъэфедным литературэ зэхэлэ дэгъуи, бзэм ыгъэныкыккэ Клэлэсэныгъи ищыккэ-гъэ. Ар Еутыхым къы-дэхъугъ. Тхылым игупчэ итэу къэлотэныр зыщыщэрэ клэлэ-цы-кылоу Мурат. Илэгъумэ адэджэгъэ-жэотым хилгъэсэгъэми, ышна-хыжэ Нашхыоу аукуыгъэр ыгу къэккыжэу егупшысэ хъуми, цыфэу къэзыуцухьэхэрэ куп-итлоу ыгошэу, зы купым еж шы-щэу, адрэ купыр ипыеу елыгъэ-хэми, зымаккэ зэхэтхэу тызккэ-дэлуыкыгъэр Мурат, цыхъэ фэтшлэу щылэныгъэу зыхэтэм иккэни игушлуагъуи ар лъапсэ илэу къытлэгъэлэсы. Ыныбжыгъэр изэхэлъыкыгъэр ялытыгъэу тха-клом ар хъугъэ-шлэгъабэмэ ахе-щэ. Сьд фэдэ къын ыпэккэ къы-кымы, еж зэрыгъуазэрэр зэ-фагъэр, шыпкыагъэр, цыфы-гъэр, гуккэ-гъэр арых. Ащккэ яунагъо пккэуу клэтэу шы

шхонтлэжэ закъоу ялэм зэрэфы-щытыри щысэ шлагъу. А пстэу-ми тхыдэм плуныгъэ мэхъанэу илэр лъэшэу къалэты. Джары еджаплэм адыгэ литературэмккэ шызэрагъашлэрэмэ ягупчэ иты-мэ мы тхыдэр зыклашыщыри.

Зэоуж илъэсхэми повестэ зэ-фэшхыафхэм Еутыхым Иоф ади-шлагъ, урысыбзэккэ адыгабзэккэи ахэр Москва, Мыекъуапэ къащы-хаутыгъэх — «Лэнтлэ дэгъу», «Тыгъэр ташхыагъ», «Аул Псыбэ», «У нас в ауле». Мы-хэм зэхэубытагъэу уатегушылэн озыгъэлэцкыгъэр нэшанэхэр ахэ-лэх. Зэошхом къыккэрызыжыгъ-гъэ адыгэ къуаджэм илофхэр, ицыфхэр, ахэм ялэжэ-ккэ-псэу-ккэ, ягугъэ-гупшысэхэр, гулэтыгъэ-гушхуагъэ хэлъэу, художественнэ гупшысэм даклоу, публицистическэ мэкъэ лъэшри клэлэу мы тхытхэм къауатэ. Ау а къуаджэр зэщыкыуагъ, колхоз мылкыур зэрапхыуагъ, огъушху, гъэблэшху, пшхыштыр, пшыгъы-щтыр бгъотырэн, хыакулахы хылыгъэмэ пшхыгъэуагъэлэты-рэн, гушылэ лые плэмэ удалъэсы-ккыгъэуи хъазырых. Гъаблэм ыгъэллэрэ нэжэ-лужымэ, клэлэ-цыккыгъэу апае коц килограмм къэпхыгъэ (къэптыгъэу), егъа-шлэм узэхэмыкыжыгъэ хъазаб — хъапс уащылэшт. Арэу зэрэщыты-зи, тхытхэу къыхаутыхэрэм ана-хыбэмэ ащ фэдэ гори ахэллэ-гъоштэп, ащычфэ зыптыгъ, хъун-шхыныри маклэп, тхыамаккэ-гъо-тхыаусыгъэ макъи ащызэхэпхы-рэн, зэккэри зыгъэуагъэу зы: шы-лаккэр нахышлу шлыгъэн фае.

Еутых Аскэри, нэмыккэ адыгэ писательхэми ятхэккэ-шыккэ къодыгъэп ар, зэрэпсаоу совет-скэ литературэккэ тызаджэщты-гъэм инэшэнагъ нахъ. Зэрэпсаоу зы щылэккэ шьолъыр, зы еккэ-

лэккэ-гъэпсыккэ, зы идеологи-ческэ гъунапкэ иккыи фимытэу ар илгыгъ. Ащ реализмэм иамал-хэри литературэмэ, искусствэм адрэ илъэныкыгъэхэми агъэхээн алъэккыштыгъэри къызэтыри-лэ-жагъэх. Ащ епхыгъагъэх вулгар-нэ-социологическэ екккэ-лэккэ тызаджэри, зэпыщыт клуа-лэрэ гупшысаккэрэ зыхэмылэ къэгъэ-лэгъуаккэу зыфатлори, цыф тэ-рэзым (положительнэ герой зыфа-тлорэм) илофи, нэмыккэу лите-ратурэм ихэхъон къызэтэзылэ-жагъэхэри.

Арэу щытми, а лъэхъэнэ лите-ратурэр мыгупшысэщтыгъэу, лъапсэ горэм лъымылэсыщты-гъэу плоныр тэрэзэп. Клэрэщэ Тембот, Еутых Аскэр афэдэ художник шыпкыгъэр а лъэхъаным а Иофхэм амыгъэгумэккыи алъэ-ккыштыгъэп. А колхоз къоджэ дэдэм ехылыгъэ романэу «Ти-пшъашхэ» зыфилорэр ытхы пэтзэ, лъэпкэ щылаклэм къыры-кыуагъэр, лъэпкэ нэшанэм ылап-сэхэм ягупшысэщтыгъэ Клэра-щэр, а лъэхъэнэ дэдэр ары «Шап-сыгъэ пшъашхэ» зитхыгъэри. Еж Еутых Аскэр ихудожествен-нэ гупшысэи хэлъыгъэх нэмыккэ екккэ-лэккэ-гъэ. Джащыгъур ары «Шуба из двенадцати овчин» зыфилорэ тхыгъэ иным иапэрэ романэу «Улица во всю ее дли-ну» зыфилорэр къыздэккыгъэри (1965).

А тхытхы критикэм клэмы-

Ллэшлэгъу

гъэккыгъэккэ къанэрэп. Ауштэу осэ зэфышхыафхэр, зэпыщытхэр зэрафашыгъэм зи гъэшлэгъон хэлъэп. Тызсэгъэ къэлотэккэ-къэ-гъэлэгъуаккэу зы шьолъыр зэ-ныбжэ зыккыи илхэм афэда-гъэп, лужьоу, къат-къатэу зте-лэу, гурылогъуай хэтэу, уигуа-пэ дзэыгъэккыгъэ гупшысэи хэб-гуагъэу, зэпыщыт лъэныкыгъэхэми уащылуккэу гъэпсыгъагъ. Ащккэ сишлэшхэр бэшлагъэу къэс-ло-гъахэ, 1977-рэ илъэсым «Адыгэ романым игъогу» ылоу къы-дзэгъэккыгъэ тхылым, 2001-рэ илъэсым къыдэккыгъэу «Вро-вень с веком» арытхагъэх.

Сишлэшхэр къыккэ-слотыккы-жыгъэхэу е зэблэсхыжыгъэхэу гухэлэ сйлэп. Клэгъэтхыи сиш-логъэр мы тхытхэм афэгъэхыгъэ зэнэкъокъур анахэу зыфэккы-рэр адыгэ шэн-зэхэтыккэхэр, зе-кккэ-шылэккэхэр тхаклом къы-зэригъэлэгъуагъэр ары. Мытэ-рэ сишлэшхэу а лъэныкыгъэхэ-сэри бэккэ-гъэ хэгъэуагъэ-гъэх, непэ ащ сырыккэ-гъэу арэп. Ау лъэныкыгъэуагъэу уемыкккэ-лэштмэ, джырэ лъэхъэнэ кынгэу тызхэтым пэтхэчыгъэ зэ-тяжыгъэплэ Еутыхым къылэты-щтыгъэ Иофыгъомэ ащыщхэм. Тишэн дахэхэр, тиадыгагъэ, тизэхэтыккэ-шылэккэхэр члэгъэнэ-тлэш тэтхыаусыгъэ, тэлэтхыо-лэтыгъэ, тфэгъахыи щылэп. А дэ-дэхэр архэба а лъэхъаным тхаклом зигугъу ышлыштыгъэхэр, ады-гагъэр, цыфыгъэр зыулэгъуа-гъэр арыба тхаклом игубж зыфаклорэр? Шхыалэхэо Хьа-тэжыккэ, Ибрахымэ, Нашхыом афэдэмэ цыфыгъэ напэр чла-укуауагъэу ахэм лэжэккэ къызе-рыккэу уасэу фашыгъэр уасэ хъоу, народым урипыеу аломэ, ари къыптенэу, ар зы хъугъэ-шлэгъэ закъоу щымытэу, джар

Аскэр къызыхъугъэр илъэс 95-рэ хъугъэ

ящылакIэу, цыфыгъэм, адыгагъэм ар зэрапыщытыр пстэуми ашIэу, ау зи пэуцужьын ымылтэкIэу зэрэщытыгъэр арыба тхаклом игупшысэ нахъ зыфэщэгъэр? Арышъ, мыр фыжы, мыр шлуцIэ пIонышъ лъэныкIорыгъэзэ уасэ зыфэпшIын плъэкIын тхыдэхуэ шытыгъэхэп ахэр. Сэ сязэгъын слъэкIырэп «Улица во всю ее длину» зыфиорэр тхаклом итворчествэ реализмэр зыщэфохыгъэ лъэхъанэу зыгорэ критикхэм.

Мыхэм ялъэхъан адыгабзэкIэ кыдыгъэкIыгъэ тхыгъэхуэ «Зы бзылфыгъэ итхыд» (1960), «Цыфым илъэуж» (1971) уалымылэсмэ, А. Еутыхыр гурылогъуае пфэхъушт. «Зы бзылфыгъэ итхыд» зыфэгъэхыгъэр унэгъо хъызмэтэшIэ бзылфыгъэ кызырыкIу нылэп. Конфликт зэкъодзапIэу повестым илэри общественнэ Iофыгъо инмэ япхыгъэп, унэгъо Iоф, зы цыф инасып. Къэлотэныр зэкIэ ащ къэшIэкIыгъ: Щашъ — герой шъхьалэм игумэкI, игушIуагъу, икIын, ихъяр, кызырыкIо фэд, ау цыф инасып, бзылфыгъэ гушысэкIэ-зекIуакIэу а пстэур зыпхырыщыгъэм уналэ тетэу узIэпищэу ренэу улъэплъэ.

Джаш фэдэ цыф кызырыкIу «Цыфым илъэуж» зыфиорэ повестым игупчэ итыри. Рэмэзан къыныбэ ыльэгъугъ, хэукъоныгъи ышIыгъ, шъхьакIуи зэпи-

илэр ары — зэфэдэныгъэр, зэфэгъэр, пстэуми азыфагу цыфыгъэ илыныр. Ау а гухэлъ лъапIэхэр кызырэдэпхышт амалэу агъэфедэрэмкIэ зэгокIых, язэфыщытыкIэхэри ащ къегъэхьылтэх. КъуапшIэр класс банэу лъэпккыр IэубытыпIэ зымышIырэм нахъ фэщэгъ. КъалыкIэ хъаджэм зэфэныгъэмрэ зэфэдэныгъэмрэ адыгэгъэ-цыфыгъэкIэ, акъылыгъэкIэ, Iашэрэ зэо-банэрэ хэмытэу зэшIуыхы шIоигъу. «Адыгэмэ ахэзыгъэр икIун. Бэп тызэрэхъурэр, типчъагъэр... Урысыем тебгъапшэмэ, натрыфышъхэм цэр зэрехъулI...» Ары шъхьае мылэку пIомэ, адыги, адыгагъи кызымыдзэхуэ Чап, Мышъоост фэдэхэри адыгэх, зыгорэ зыхъукIэ, ахэри адыгагъэм кыкIонжыкIых. Ар сыдэу хъушт? Ащ фэдэ упчIэ Iэджымы хъаджэм ышъхъэ зэпакIы. Ащ романым лъэпккым кыбырыкIоштым фэгъэхыгъэ гупшысэ инхэр кыкIелтэххэ.

Ащ пыдзагъэу Еутых Аскэр ипрозэ лъэныкIэ хэмыгъэ шыгъугъэу хэбгъэунэфыкIын плъэкIыштыр аужырэ илъэси 10—15-м революцием ихьышъгъэ гупшысэ лъапсэ зыфэхъугъэ роман инхуэ «Баржа» (1993), «Бычъя кровь» (1994) зыфиохэрэм кыхаушъхьафыкIыгъэр ары. КызырэтIуагъэу а гупшысэр «Сшынахъыжым» кыщегъэжыагъэу Еутыхым итхыгъабэмэ апхырыщыгъ. Сыд тIуагъэми, сыд тIагъэми, цыфлэпккым кыбырыкIуагъэм кыхэхъухъэгъэ хъугъэ-шIэгъэ анахъ инмэ ашыш 1917-рэ илъэсым шыIэгъэ революциер, зэрэдунаеуи лъыIэсыгъ, гъэзэпIэ инхэри ышIыгъэх. Дэгъуа, дэя тIоу упчIэ дгъэуцурэп, ау лъэпкк пэпчъ, нэбгырэ пэпчъ ищыIэныгъэ, кыбырыкIоштым, инасып япхыгъэ хъугъэ. ГъэшIэрэ шыкIэхэр, кIэнхэр, еплъыкIэхэр, шIошIхэр, хэбзэ-зэхэтыкIэхэр зэблихъугъэх, зэпырыгъэзагъэх, ыгъэбаигъэх е дидзыхыгъэх. Ащ илъэуж ин зыхэмыл лъэныкIэ гори тищылакIэ илэп, тилитератури чIыпIэшхо щибубытыгъ, КIэращэр, Кэстанэр, Лъэустэныр, МэщбапIэр, нэмыкIэхэри япроизведение пчъагъэхэмкIэ ащ лъыIэсыгъэх. Арышъ, Еутых Аскэр темэр хэмыгъэу зэрилэжърэм зи гъэшIэгъон хэлъгъ.

ГушыIэ зауIэкIэ ягугъу къэ-шыгъуай мы тхылхэм, уахътэу зэхьылIагъэхэмкIи, хъугъэ-шIагъэу, цыф нэшэнэ цыф насыпэу къаубытыгъэхэмкIи, къэлотэкIэ-гъэпсыкIэу ялэмкIи шъхьафэу, игъэкIотыгъэу уагегушыIэн фэе, ащ иуахъти къэсынштын. Арэу щытми, пэшIорыгъэшъэу шIошI зауIэ горэмэ такъышыуцунугъ.

Уахътэу кыубытырэр бэп, 1917-рэ илъэсым ызыныкIу ныIэп. Хъугъэ-шIэгъэ инхуэ, Iужъухуэ а уахътэм шылагъэхэри игъэкIотыгъэу кыгъэлъэгъоным пылгъэп, нахъ зылыIэсырэр а хъугъэ-шIагъэхэм япхыгъэ гупшысэхэр, зекIуакIэхэр, цыф насыпхэр арых — адыгэхэр, къэзэкхэр, революцием ахэр зэрэплъыхэрэр, ежъхэм язэфыщытыкI. ГушыIэ Iэтыгъэ хэмытэу, зытетым тетэу, дэгъуи дэи зэрэзэхэлъэу ахэр къелуатэх. Ащ дакIоу цыфмэ шыкIэ-гъэпсыкIэу, зекIокIэ-зэхэтыкIэу, гупшысакIэу ахэлъыгъэхэр укъуагъэ, зэхъокIыгъэ зэрэхъухэрэр кырыелотыкIых. ДунаитIу — щыIэклитIу ахэтым фэдэх цыфхэр, а дунаитIу — щыIэклитIур зэбэны, класс бэнэ пхъашэхэр адыгэ къуаджэм, урыс станицэм, къалэм ащэкIох. Цыфэу а бэнэныгъэм хэлажъэхэрэри ягуп-

шысэкIи, ягухэлъкIи, язекIуакIэи зэфэшъхьафых. Дмитрий Марьян, Яков Янкин, Гололоххуэ ятэрэ ыкIорэ ялф хэмыгъ — ахэр революцием, ащ кызыдихьын фэе шыIэклэу зыщыгугъэхэрэм фэшъыпкIэх, ахэм апэчыжъэп Бэгъ ХъатрыкIи. КъэзэккI кIалэхуэ Иван Щербинэ, ащ истаницэгъухуэ Маркейрэ Юхимрэ къэзэккI хабзэр, къэзэккI чIыгур къаухъумэу аIозэ, ахэри ежъхэм ятетыгъо фэбанэх. Алэдж Бэчмызэ, Хъанджэрые, къоджэ тхьаматэу Бирам афэдэхэм къаухъумэн яI, мылэкум хэсых, баих. АщкIэ Иван Щербинэ ахэр пэчыжъэхэп, зы социальнэ лъапсэм тетых, лъэпккэу зыщыщхэм елыгыгъэу зтекIэхэми. Жакъэм, Амзан афэдэхэм ялфшI шъхьафы, ахэр сыд фэдэрэ обществи тыгъуакIохуэ, бзэгухъэхуэ хэтых. Цыф насып зыфэпIоштыр лъэныкIуабэу зэрэзэхэлъым икIэрыкIэу уригъэушысэжъэу къегъэ-лгъагъох Хъадж Исмет, Айшэт яобразхэр, ахэр чIыпIэ кIынэу зэрытхэм нэмыкI лъапсэ иI, къагурымылори афызэхэмыфыри бэ, кIэу къаIорэмэ егъэщынэх, жьыми чIыпIэ тэрэз хэбгъотжэрэп. Ау сыдэу щытми, ячIыгужъ алъапсэ хачын зэрамылэкIыштыр, сыд якIынми, нэмыкI псэупIэкIэ ар зэрамыхъожьыштыр зэхашIэ.

ИгъэкIотыгъэу, шъхьафэу утегушыIэныр ифэшъуаш Еутых Аскэр иаужырэ тхылхэм «Разрыв сердца» зыфиорэм. Ыпэрэхэм афэдэу ари урысыбзэкIэ тхыгъэ. Тхылым повеститIу кыдэхъагъ. Зыр «Разорванная картина», адрэр «Я — кенгуру». Игъом зэрэлъыкIэмыхъагъэхэр, гъунэм нигъэсыжынхуэ уахъти псауныгъи Еутых Аскэр зэрымгыготыжыгъэхэр мыхэм къахэщы. Арэу зэрэщытызи, ащ икIэлэцIыкIугъо илъэхэри, ищыIэныгъэ гъогуи, иунэгъо гъэпсыкIи, итхэкIэ-гупшысакIи, иеплъыкIэ хэушъхьафыкIыгъэхэри, нэмыкI лъэныкIохуэ нахъыпэкIэ икIэу дэдэу тызщымыгъозагъэхэри мыхэм IупкIэу къахэщых.

Гупшысэу апхырыщыгъэмкIи жанрэ плъышъо гъэпсыкIэу ялэмкIи мы тхыдитIуми зэфэдэу ахэлъыр бэ. «Я — кенгуру» зыфиорэр хъугъэ-шIэгъэ шыпкIэмэ атыхыгъэ очерк къэлотэкIэ шъолгырым илъэу ежъырырэ ишъхъэгъусэу Валентина Косинскэрэ ящыIэклэгъэмрэ кыбырыкIуагъэмрэ афэгъэхыгъ. «Разорванная картина» зыфиорэм художественнэ къэугупшысыгъэ-зэфэхысыжыгъэ лъапсэхэр иIэхэми, инэлъасэхэм, иныбджэгъухэм, тхэн IофымкIэ зылыIэсыштыгъэхэм ашыщхэм ацIэхэр кыхэхгъэщыгъошIух, кыгурушшысыгъэ цыфэу хэтхэр зытырихыгъэхэри къэшIэжыгъуаехэп, хъугъэ-шIагъэу кыIуатэхэрэм ашыщхэм гъэнэфэгъэ зэрIэри гъуащэрэп. Ахэр зэпблагъэ зышIыхэрэм ашыщыгъэ философии гъэшIэгъон зыхэлъ илъэхсэм апигохыхэрэри, непэрэ мафэм, джырэ лъэхъэнэ шылакIэм а пстэури зэрэрипхэрэри. Ахэм ахэтэз адыгэ лъэпккым итыгъуаси инепи кыдеубытых, ищыIэкIэ-псэукIэ, ишэн-гъэпсыкIэхэм, чIинэгъэ е кылухъумэгъэ лъэныкIохэм бэрэ альэлэсы, загъори уасэу ахэмэ афишIыхэрэм гупшысэ гурылогъуаехэр кыпфагъэтэджы. Зэфэдэхуэ, зытырихъэхуэ тищылакIэ кыхэхыгъэ хъугъэ-шIэгъэ зырызэмэ ежъ иеплъыкIэхэр кызыщилорэ нэклубгъохэм тхыдитIум уащыIуэкIэп. А пстэуми афэшъ-

хъафэу къэлотэкIэ амалэу, лирикэ куу зыкIэлъ макъэу ыгъэфедэхэрэмэ тхыдэхэр блогъэу зэрэщалIэх. Зы лъэныкIомкIэ къэлотэныр теубыгъэгъэ-пытагъэ, гужбэ кIэнэкIэн тIэклэуи зэрэхэлъыр зэхапшIэу, уасэу ышIыхэрэри шIокIыпIэ имыIэу дэпштэн фаеу кыпшцигъэхуэу къэлотэныр клешы. Адрэ лъэныкIомкIэ, ыгуи ыпси зэлухыгъэх, игумэкI-гупшыси, игухэкI-гукъауи ори уахигъэлажъэ шIоигъоу уапашъхъэ кырыелъхэх.

Арэу зэрэщытызи, мыхэр тхыдэ зэфэшъхьафых. «Разорванная картина» зыфиорэм игупчэ итыр сурэтшIэу Бзэгух Хъамзэт (урысыбзэкIэ лъэкъуацIэр зэрэтхыгъэм фэдэу къэсэтыжы, адыгабзэкIэ Бзэгух пIонышъ зэбдзэкIыжыны плъэкIышт). Мы образымкIэ Еутыхым упчIэ ин къегъэуцу: тетыгъор зылыгъ идеологиеу шъхьафит зекIуакIэр цызыгъэзыерэм, лъэпккэу ежъ кызыхэкIыгъэм сыд фэдэ фыщытыкIа художникым (искусствэм илъэпкк пстэури кыдиубытыхуэ) афыриIэн фаер? АпэрэмкIэ, шыIэкIэ, идеологие системэу зыхэтым ипкIынэ-лынэ щыщ хъугъэу Хъамзэт авторым кытегъэлъэгъу. Ахэм къаIушт сурэтхэр арых ныIэп ышIыхэрэр. Социальнэ зэпыщыт, зэнэкIокIу гори ахэм ахэлъэгъоштэп. НахъыбэрэмкIэ, пшысэмэ ахэт лIыхъужхэр, тыкэ-зыуцухъэрэ дунаим идэхэгъ, тикъушъхъэтхыхэр (ахэми лIышъхъэхомэ ацIэхэр афисыгъэхуэ) къегъэлъагъох. Ахэм зашIокIымы, генералиссимусым исурэт ныIэп ышIыгъэр. Ау зэошхом илъэхъан ащ кыкIонжыкIы, зэлукIэшхохэр зашIыкIы, президиумым ыкIыб ар дэпккым пальэ. А пстэуми къахэкIэу адыгэ сурэтшIыным лъапсэ фэхъугъэу альыгътэ, ежъыри «Лъапсэ» аIоу зеджэхэкIэ, игушIуагъоу хэтгыгъ. Ау сурэтшIыным икуупIэхэм, изэпыщыт лъэныкIохэм захэхъэм, лъэпкк шэнхэм, еплъыкIэхэм зяуталэм, Лъапсэм кыгурыIуагъ лэпсэ тэрэз зэримышIыгъэр, бзылфыгъэ пIанэр сурэт ышIынэу зэрэфежыагъэми зи кызыримыкIыштыр. Авторым апэрэмкIэ Лъапсэр нумысэу, кIэнэкIэн тIэклэуи хэлъэу кыгъэлъагъоштыгъэмэ, нэужым ащ ищыIэныгъэ гъогуи, анахъэу исурэтшIыны тхьамыкIэгъо кIэух яIэн зэрилъэкIыштыр кызыIуеух. Джары зэрэхъурэри. Бзылфыгъэ пIанэр зыт сурэтэу ышIыгъэр зытщигъэстыжырэ машIом ыпашъхъэ ежъыри ыгу щызэгъоутышъ, ыпсэ хэкIы.

Хэо-хапкIэу, гъэкIэжыгъэу джы кызырэтIотэгъэм фэмыдэу мыщ адыгэ лъэпккым итарихы, игупшыси, иеплъыкIи, изекIокIэ-гъэпсыкIи. шIошI зэфэшъхьафхэр зыщызэутэкIыр гупшысэ Iужъухуэ ежъ авторым ыгу имыфэжыхэрэри бэу къэшIэ-кIыгъэх.

ЯтIонэрэ тхыдэу «Я — кенгуру» зыфиорэр ежъ ышъхъэ, иунагъо афэгъэхыгъэми, ащ игупчэ итыри художник, гупшысакIу, адыгэ литературэм игъогу зэкI пIоми хъунэу кыдзэыкIугъэ тхэкIошху. Къэлотэныр мыщ уахътэмкIэ ащ фэдизэу щызэпыгъэщэгъэп, хъугъэ-шIагъэхэм аримыпхи фэд, тыгъуаси непи зэкIыгъэхуэ здыгупшысэ, гукъэкIыжыхэмкIэ егъэбаи, нэмыкI «щыкIу-шъокIухэмкIэ» еушъэ. Гуфэбагъэ хэлъэу, сэмэр-

къэу дахэр диIыгъэу ыгу кыкIыжыкIы ХъаткIэо Ахъмэд, Александр Бублий, Джэнчэтэ Мурат, ПшэIыошъ Хъалид, Кэстэнэ Дмитрий, ПэрэныкIэ Мурат, нэмыкIэхэри. Ащ фэд Мыекъуапэ фэгъэхыгъэ гукъэкIыжыхэм захахъэкIи: рэхъатэу, фабэу, мэлэшIур дихэу, мыIэ-рысэм кыгъэгъахуэ — шIу ыльэгъурэ къалэм фэгъэхыгъэ оред псау.

Анахъ пшIогъэшIэгъонэу, узIэпищэу узэджэрэ нэклубгъомэ ашыщыкIэ лэлэцIыкIугъор, янэ-ятэхэр, янэжъ-ятэжъхэр, икъоджэ гупсэ ыгу кызыщыкIыжыхэрэр. Ным илэшIугъэ, ишъэбагъэ, игумэкI кызыхэщырэ чIыпIэхэм зэхапшIэу укъагъэлъэшы. Ахэм ашыщхуэ зигугъу кышIыгъэ хъугъэ-шIагъэхэм, цыф насыпхэм ашыщыбэхэр инэмыкIыр тхылхэми пытэу ахэуцугагъэх. Загъорэ Еутых Аскэр иурысыбзэ, итхакIэ, Пшызэ шъолгыр щыпсэурэ къэзэккI-урыс гушылакIэр дэгъоу зэришIэрэр, зэригъэфедэрэр ашIогъэшIэгъонэу критик зырызхэм кIагъэтхы. Ащ лъапсэу фэхъугъэри мы тхыдэм дэгъоу кыбгъуригъэIошт. Лэбэлэ станицэр ежъ и ХъатыкIуае фэдэу дэгъоу ышIэшIыгъэ, ятэ иурыс нэбджэгъухэр Еутыхмэ яшагу, яунэ бэрэ кышъызэрэугъоштыгъэх. КIэлэцIыкIуэ Еутыхым ахэм яхабзи, яшэни, абзи дэгъоу ышIагъэх. А пстэури къащынэ-фэжыгъэх иаужырэ романхуэ «Баржа», «Бычъя кровь» зыфиIохэрэм.

ГукъэкIыжыхэр зэрэпсауу зэкIэ зэлъыгъэу, уналэ темыздэн умылэкIынэу джыри зы лъэныкIу: ар Еутых Аскэр ишъхъэгъусэу Валентина Косинскэм фэгъэхыгъэр ары. Апэрэ мафэу Мыекъуапэ нэлъасэ зыщыфэхъугъэм кышъыублагъэу ар шъхъэгъусэу кыдэуеу шымытэу иныбджэгъушIоу, IэпыIэгъушхоу, къотэгъу пытэу илагъ, зэкIэми екIоллакIи, жабзи кIафигъотэу, псэ зыпыт пстэури шIу ыльэгъоу щытыгъ. «Адыгэ лIыжыым ишъхъэгъусэ ащ фэдизэу щытхъушхо пилъхъэу, кIыгъэтхуэу тхылхуэ цыфыбэмэ алэкIэхъащтым игугъу щышIыныр тефа?» зыIони къэхъун. Ащ фэдэ упчIэми лъапсэ имыIэу щытэп. Ау нахъыпэкIэ зэрэтIуагъэу, тызэсэжыгъэ е тижыхэм кытфышанэжыгъэ цыф зэфыщытыкIэхэм ашыщхэм Еутых Аскэр ежъ иунэе еплъыкIэхэр афырилагъэх. Ащ фэдэ лъэныкIу мы зигугъу къэшIырэри. Мыщ дэжыым Еутыхыр зэрэтхакIори Валентина Косинскэр тхыдэм изещэкIо шъхьаIэмэ зэращыщыри зыщыбгъэгъушхэх хъуштэп.

Мыщ изакъоп, зэрэтIуагъэу, нэмыкI еплъыкIэ-екIолэкIэ зэфэшъхьафхэм уащыIуэкIэп мы тхыдэми, тхылымы зэрэпсау. А пстэуми Еутых Аскэр гъогуу кыкIугъэм, художественнэ тхыгъэ-зэфэхысыжыгъэхуэ кытфышынагъэхэм афэгъэхыгъэ гупшысакIэхэр, еплъыкIэ-екIоллакIэхэр къагъэушчы. Джаш фэд итхыгъэмэ ашыщыбэхэри. Лъэхъанэу тызхахъэрэм пэпчъ лъэныкIэ зэфэшъхьафхэмкIэ ахэм зыкызыIуахы, зы бгъу горэ нахъ мэуапжэми, нэмыкIыбгъухэр нахъ кыхэхъыкIых. ГъэшIэрэ уасэ зилэ, лIэшIэгъумэ ялъэуж зыхэлъ Iэшлагъэхэм ар янэшан.

МАМЫЙ Русьлан.

ПЪЭУЖ

чыгъ, заом илъэхъан МыстыкIом «ихъатыркIэ» партизанхэми ахатхагъэп. Ау ищыфыгъэ напэ зыкIи чIинагъэп. Хэукъуагъэми, ащ пае бгъэпшынэнэу щыт цыфэп, шыпкъэныгъэр IэкIыб зышIырэмэ, къынымрэ IофшIэныр къауфэрэмэ ашыщэп, ащ ежъ илъагъо шылакIэм хигъэкIокIэштэп.

ЫпшъэкIэ зигугъу къэтшIыгъэ произведениехэм къахэлукIыгъэ тхэкIэ-шIыкIэ амалхэр зызэхэгъэтIухъагъэхуэ эпическэ хъугъэ-шIагъэхэр IэклоцI гупшысэр кызэбэкIыр мэкъэ рэхъатым пхырыщыгъэу гъэпсыгъэ. «Цыфым илъэуж» дэт повестэу, нахъ тэрэзэу пIощтмэ, романэу «**Мыжъоф кухъэм**» нахъ игъэкIотыгъаIоу утегушыIэн фаеу мэхуэ, сыда пIомэ, зы лъэныкIомкIэ ар «Сшынахъыжым» епхыгъ — къэлотэкIэ амалхэмкIи, лъэхъанэу, Iофыгъохуэ зылыIэхэрэмкIи. АдрэмкIэ, нэужым Еутыхым ытгыкIэ романхуэ «**Глоток родниковой воды**», «**Баржа**», «**Бычъя кровь**» зыфиохэу Октябры революцием иилъэхсэм яхъыллагъэмэ яублапIэ фэдэу щыт.

Апэрэ повестым фэдэу къэлотэныр мыщ «сэры» ылонэу шъхьафэу зымы фэгъэхыгъэп, ар пстэуми къапкырыкIы фэдэу ежъ тхаклом икъэлотэн шызэфэхысыжыгъ. Арэу щытми, цыфэу зигугъу кышIыр пстэуми анахъ такIэдэлукIэу, талыплъэу нэбгыритIу хэт мы романым. Ар КъуапцIэмрэ КъалыкIомрэ. Мыхэм ятхыгъэхуэ гурышэ гъэшIэгъонхэр, гупшысэ куухэр, анахъэу адыгэмэ къарыкIуагъэм, адыгагъэ зыфатIорэм непи инэу тызгъэгумэкIэхэрэм япхыгъэхуэ хэлъых. Мы героитIур зы шъолгыр изыщэхэрэр язекIокIэ-гупшысакIэ гуманистическэ лъэпсэ куоу

АДЫГЭР

Адыгэ лъэпкъым итарихь гъогу ыкӀ адз акултурэ зыльӀпӀ цӀыфхэм ащыщ Иорданиям ит къалэу Зэркъым шыпсэурэ Афэмэжжэ Аднан. АщкӀ шыгъагышлу мэху иунагъо зыщыпсэурэ унэр адрэ псэупӀхэу къалэм дэтхэм къаэрэхэщырэр, этнографическӀ музей шыпӀкӀэу ар зэрэгъэпсыгъэр.

Къокългьлэ Благэм нахьыптэклэ шыплэгъунуу шымыгыгъэ европэ теплъэ зилэ унэхэм зыкшышалыт. Арабхэм унэ лъагэхэр якласэхэл, арзу шьтм, къалэхэм бетонон къэшлыкыгъэ сепуллэ лъагэхэр ашашлх. Иорданием икъалэху Амман, Ахабэ, нэмькхэм бэу зэт-тет унэхэм закшышалыт, ахэр зэфдэ заклэх, теплъэ шлагъун ялэл. Цыфыбэ зышыпсэурэ Зэркъм джащ фэдэ къазыр унэу дэтэхм ягъэпсыклэ. Уимынолосэ къэлэ-шом уздахаэкклэ Афэмэжкыо Аднан иунэ къышхысэбгъэшынар къыныхэл, сыда плэмэ ащ фэдэ шыклэ-гъэпсыклэ зилэ сепуллэ аш лэтыр Аднан иунэ закор абы.

— Синзлос арабхэм апэрэмкэл
агъэшлагъоштыгъэ альэгъурэр,
«сыда пшырэр, шъханыгъуп-
чъэхэм атет тамыгъэхэр сыдым
чыхъа?» алоти къысзупчлышты-
гъэх. — кытфелъатэ Аднан. —

джы мы Іэгъо-
чІыгъом шы-
псэухэрэм дэгъоу
ашІэ «Адыгэ
унэр» зыдэщы-
тыр.

Шүү этгэт унзу
Афэмжэкьохэм
янагуо зышын
псээрр чыжэу
ушымт кээ
олъгъу, ар бгээ
шлэгъонзу ху-
рп: адыгэ та-
мыггээр ащ те-
ш 1ы х а г э х,
кээлапчээхэм,
ш х х а н ы г у-
пчыпш1у унэм
хэлхэм адыгэ
быраккым тетэу
хэбзэ шзбзэшэ
зблэдзгыишмэр
ш жьогё шш1ы-
к1утумрэ ате-
ш1ыхьаггэх. Блэ
гэш1эгъон ямы
унэр, кызызтеуц
хь, а ч1ыпэм су-
ггэхы. Аддан иуш
аных даххэм ащ

— Бэшілгэгэ а
псы шшюнгюу
гээр, — ело Ад
кээгү бэдэдэ
уащыхэклоклэны
культуры ибагг
клэгэтхыы шшю
сыгу кээкыгы. Т
фыхахыгы бырак
рыгушхорэм фэд
тыгуай. Ау ж
бзашэхэмрэ гю
хэш, псынклуэ
гуклы, Аднан м
сы художник-рест
егээлжыхы. Е
унагууи а lofsh
кырэп, ыгээшшы
клэракI, Зэрктым
нэмыкI псууплэ
рэгүшхох, рэпагэ
шыадыг.

Аднан цыф на
щыхугъ, унагъо
мэпсэу, ежъ хэхъо
мен, фабрикэ иІ.
рэ зэшъхэгъусэ

ТЫ Д И

ЩАДЫГ

биищ зэдапIу. Япшгъэшгъэжъеу
Сарэ итеплгъэIэ ятэ фэдэгъабз,
яIалэгъэу Юсыфрэ Дунайрэ ным
лгъэшгъэу ехыщырых.

Илэсыбэбхэ үзкэлэбэжымэ,
адыгэ лъэпкъым итарихэ гыгу
зэригэшлэнэ Аднан ыгу кыхьэ-
гъагэ. Адыгэхэм афэгъэхьыгъэу
кыылэкхьэрэр зэкӀэ кыугъоу
ригъэжыгъагэ — тхылгхэм, жур-
налхэм кхалэупкӀыгъэхэм, на-
хьажьхэм кыалтэжжэу зыхыгъэ-
хэр, лъэпкъ ордэхэр, гыбзэхэр,
пшыналъэр, сурэтхэр, географие
картхэр, шчыгъэхэр, унэгъо кло-
цым шагъэфедэрэ [эмэ-псымэ-

[illegible]

графие экспозициеу ыгъэпсыгъ.
Ари мэкIаIо, ящэнэрэ къатым
уфэзыщэрэ лъэоирэ тарихъ пкы-
гъохэмкIэ ушъагъэ.

— Зыгү сит лофымкѣ джыри бѣдѣдѣ шлѣн зрѣфаер хѣакѣу кѣызгүрѣло, — ело Аднан, — сѣ сѣшѣлѣфѣ «сѣмусѣй» хѣзѣхѣшѣт, сѣклѣлѣхѣм лофыр лѣагѣѣклѣтѣнѣу сѣгүгѣ. Ахѣр ары мы пѣстѣур зѣклѣшлѣрѣр, тѣлѣнѣѣкѣ хѣаулыѣу дѣнанѣм тѣтѣп нѣлѣ, ахѣм аршѣл адыгѣхѣм шлоу алѣжѣыгѣѣр, адыгѣгоу, адыгапѣхѣу дѣнанѣм тѣтынѣхѣу, тѣтарѣхѣ шлүклѣ лѣагѣѣклѣтѣнѣу сѣ ахѣм сѣшѣгүгѣы...

Юсифи, Дунайи
Аднан илэпэй-
гэушлүх, пстэум
анахыи Сэрэ цы-
клум лъэшэу шло-
гъэшлэгъон ятэ дэ-
зыхъыхырэ йофыр.
Ю хэлъэп тым илъа-
гъо ахэм зэрэлъа-
гъэккотэштым.

Аднан иархив
пкыгъохэршъхадж
фэшьошэ чыпэ
гъэнэфагъэм ри-
гъэклугъэх. Темати-
кэ зэфэшъхæфхэу
ахэр гошгыгъэху

папкэ джадэхэм ашилыгыых: «Адыгейр», «Къэбэртэгэ-Бэлыктары», «Къэрэщэ-Шэрджэсыр», «Диаспорэр», «Тарыхых», «Географир», «Экономикэр», «Культурэр», «Спортыр». Архив шыпыкэм фэдэу картотекэ шыхьахэм шызгэкүлгүгэх агэрэ адыгэху Иорданиер псэуллэ зыфэхуыгъагэхэм, лэкъышхохуэ шылагэхэм къахкылыгэху адыгэху шыхьэклафэ зыфашыштыгэхэм ясурэтхэр, хымэ чыналэм Гофшысхохэр шызезыхьагэхэм апылэ ктэбархэр. Аднан тилыпкэгүгэху зэо фэшыхьафху Азием, Къокылылэ Благэм ашыреклокыгэхэм ашыфэхыгэхэм ктэбару афэгзыхыгэхэм якъэугъоин клочлабэ тыригэклодаг. Аш ишылагэкклэ адыгэ ыкли абхъаз, джаш фэдэу дагыстан, чэчэн, ингуш ыкли осетин нэбгырэ мин пчъагэу фэхыгэхэм алтэкъуацлэхэр кыггэнэжыныхэ ылыкылыг.

— Интернетыр кыызфэсэгъ-федэ, ащ ишугъэкӀэ архивхэм, библиотекэхэм афондохэм «сашчып», бзэ зэфӀхъафхэмкӀэ кыатыр адыгъ сайтхэм lof адз-сэшӀэ, — кыгитиуагъ Аднан, — тидэкӀи шыпсэурэ тилъэкъэгъухэм ялофхэм языхт зышӀсэгъ-гъуазэ. Компьютер технологиер ӀзыфӀэгъышху.

Гушлынээр нахь маклэ тшлэу,
тильэпкь фэдэ фэхушт loфхэм
аж титмэ зэрэнахышлур Аднан
кыкклегьтэхы. Адыгагэм, цы-
фыгэм анахь лыплэ дунаим те-
тэп. Тисабыйхэр, тиныбжыклэ-
хэр льэпкь шэн-хабзэхэм афэт-
пунхэ фae, джары тыадыгэу ду-
наим тыгетынымклэ зишлогьэшхо
кытэгьыштыр.

НЭПСЭУ НАРТ — ЧЕМПИОН

Адыгэ чылагъоу Кфар-Камэ щэпсэу дзюдомкIэ Израилым ичемпион анахь ныбжьыкIэр

Шапсыгзэ лăкăюу Гутъэжъум щыщ бэнэкӀо цӀэрыӀоу Джандемир Адыл щыкӀэжӀыг, ау шхъхьафит бэнэкӀэмкӀэ ащ гэгъэхъыгъэшхӀоу хуу ышӀыгъэхэр ащыгъупшэхэрэп тилъэкъэгъухэм. Джандемирым пшӀэгъогогъоу Търкуеум пэрытныгъэр шчуубытыг, Европэм ичемпионат дышгъэ медаль кыщыдихыг, 1948-рӑ илъэсым щыдӀэгъэ Олимпиадэм тыжыгъоу медаль кыщыфагъэгъышӀошаг.

[illegible]

Зэгорэм тызэдэгучиёу тыщы-
сызэ, Дыхжан сеупчгыгагь:
«Цыфым хэлъ шэн-зекIуакIэхэм
ащыщэу уятэ нахь шIолъэлпIагьэр
сыд фэда, исабыйхэм ахилъхъанэу

зык!эхьопсыщтыгъэр къысэп!она?»

Бэрэ ымыгуушысэу, зэляшлэрэ
бэнаклоштыгъэм джэуап кыты-
жыыгъ: адыгэ шэн-зекӀуакӀэр ары!

... 1948-рэ илээсмэйн Лондон шыклогъэ Олимпиадам ифинал Адыл шебэнын фаяу хуыгъэ американщэу Бранд. Мы нэбгыритулмэ зы зылулэгъу горэмэ шашлуамыхъуэ дэшъэ медальмэ икыбдэжын фэбонэнху хуыгъэ. Адыл ахуыр дэдэу бэнэшттым фэдэу пчэгум кыхыбагъ. Атлет лэышхэм, цларылохэм язэу дэшъэ медальур зинашын кыхышщыр амышлэу зылулэгъур гъэшлэгъон дэдэу зэрэхуыштын залым исхэр папльэщыгъэх, прогнотхэр ашыштыгъэх.

— Джалшыгъум хэти, тырку хэ-
шыпыкыгъыз командэн итренер-
хэми ашлэщыгъэп сятэ ыплылу
зэрэузыштыгъэр, — кылыатэ Джы-
хъан, — бэзнору хэгъэклары
зеклоныри лэшзу кхъыхытэклы-
щтыгъэ, ау кызыхигъэщыгъэп, гу-
цафи аригъэшыгъэлэп, зэрэсыма-
джэр кызашлэкы бэнаплэм кы-
рашынэу шыгъыгъ. Тятэ сыдыгъо-
кы джащ фэдэгъ: ыгу рныбута-
гъэм, игухэлъ лыкълэмыхуэ уду-
щтыгъэп, цыфым ишэн шып-
кыэр кызышыллагъорэр ащ фэдэ
чыплэ зэжью зыфэклэ ары.

Бранд а ээлүлэггүм шытектуугаг, зы балл закъу Адыл ыпгэ зеришгыгээр. Спортивнэ прессэм уругуазэмэ, американцэм иггэхьаггэ

джырэ нэс «политическэу» елытэ: Америкэм а лэхъаным сыдрэ лъэныкъокл дунам зыэрэщигъэпытэтщым пылъыгъ, спорт гъэхъагъэхэри зэрэхэтэу, арыштэ, Джандемирэм инэкъукогыу теклоньгэр фэзыкудыгъгэ рефери хэм язекIуакIэ специалистхэм янахыбэм урыдзон плъэкIынэу алыгъагъ. Сыдуу щытм, Гугъэжу Адыл Олимпиадам ипризер хъуэгъ. АщкIэ кыушыыхъагыгъ игухэлъ-гупшысэ зэрэфэщыпэкIа. А гъэхъагэр ежыркIэ мэхъанэшо дэдэ зигIэгъ Iоф. Ежэ зытекIожыгъ зыфалорэм ехыщыр. Цыфхэм ашIэ: нэкъокогъум утекIоным нахы, о узтекIожыныр нахъ ктым. Мы хъуэгъ-шагъэр ау сыдмн сыгу кэкIыжыгътэп. Сыд фэдэрэ гъэхъагэри — политическэ карьерэм, спортым, творчествэм, бизнесым ащытIырэм лъапсэу илэр цыфым ишэн (ихарактер) ары, зыщыцкIэгъэ уахътэм кIуачIу, теубытагъэу илэр, изнергие зэхигъоэныштэ, нахъ мэхъанэ зигIэ лъэныкъом фигъэзныр ары. Сыдамышщ дэжым анахъ мэхъанэ шы-зылэр — генэхэр ара, хъауми гъэсэныгъэу цыфым илэр ара — улчIэр риторическэу щыт, зы еплъыкIэ илэнэу щытэп, зым адэрр имыгъусэу физышохым шытэп. Аруу щымытм, кIэлэцIыкIлэху апэрэ лъэбэкъухэр зыдэхьхэм гъэхъа-

гээхэр ашһынымкӀэ сыда амал афэхьурэр? Ар гээшӀэгьон дэд. Джащ фэдэ факт гээшӀэгьон Израиль сыщырихьылагь.

Кфар-Камэ сызэклом гухэль горэхэр сылагэх, ау спортсмен-шэу пэшлоргышэшуу згьэнэфэгэхэм салуклэнэу хуугтэп. Нэлсэу Нарт дзюдомкIз Израиль ичемпион, ащ ятэу Нэлсэу Омер дхэкхалэ шлагыгу синэлъас, аужырзу ты-зызэклэм «кысыфэтхьасыхаг»:

— Мыр зыфэдэ хуушт цыфыр сшлэрэп, — икэлэ нахыыклэу, ильэсэ зыныгыкэ Нарх лапэ фишлыз кысылуагы, — метеорым фэд, ренэу кьечъыхъэ, зым зыре-гуутэккы, адрэм еблыкыако, тыдэ кьырыхыра мо кэлэ цыклүм аш фэдиз кыучлэ? Ильэс горэккэ үзэ-кклэлэбжымэ, бэнаклөхэр зыца-гыгэсэрэ секцием хазгэкэхагытэ, джы слэгьгүрэр гьшлэгьтоны...

Секцием илтэсныкыбээр шагтэ-
саггэм зыричгыг, Нэпсуу Нарт
дзюдомкэ Израиль ичмепион ху-
гдэ анэх спорсмен цыкхүхэм
азыфагукэ. Ащ фэдэ кьэхүгъуу
кышлэжырэп. Илгьхүхэм анахы
бэкэ анэх лэш. Специалистхэм
хагъэуныфыкы спортымкэ зчэй
зэрэхэлбэр. Тыдэ кыкыгыга ащ
фэдэ уныкумыр? — зыфахы-
штыр ашлэрэп чылагэм дэхэм.

— Нарт, ыныбжь емылтытыгъэу, природнэ кӀуачӀи, гулътти хэтых, — еӀо Украинэм кыкӀыгъэ

тренеру Алексей Куликовым, ильэс заул хуугуу Сенсей (джаруштэу еджэх Нарт игьэсакло) Израиль цоцсэу, адыгэ шьэожыгеу ыгъасэрэр зэрэшэнышор, бэнэ-ныр зэрикласэр, рилорэр эжклэ зэришлэрэр лъэщэу ыгу рехыгэ.

Алексей Куликовым Кфар-Камэ кӀэлэшыкӀу нӀбгырӀэ 50 фӀдиз шегӀасэ, ахӀэр куӀишурӀ гошыгӀэх, тхьамафӀэм шегӀгогӀыгӀо тренировкӀэхӀэр афызэкӀешӀ. НӀпсӀу Нарт (зӀрӀечемпионым ишӀуагӀыкӀэ) график шхьафӀым тегӀу зӀнӀкӀокӀухӀэм зафегӀэхъазыры. Омер икӀалӀэ машинкӀэ Назарет негӀысы, ащи тренировкӀэхӀэр Нарт шешӀых. Верст 50 фӀдизкӀэ а кӀалӀр Кфар-Камэ пӀэчыкӀ, унагӀом-кӀи, атлет нӀыбжыкӀэмкӀи кыныкӀлай ащ фӀдиз гыгу акӀуныр, ау тым кыӀгурӀэлӀо гугӀыгӀэх хмыт-тӀу спортмӀ, шхьӀныгӀэм гӀэхъагӀэхӀэр ащыпӀшӀым зӀрӀемылтӀ-кӀыштыр. Цыф шӀэныр, пкыы-шӀоалыр, псӀри цыкӀлугӀым кыш-шегӀажыгӀагӀу псыхӀыгӀӀэнӀх фӀас.

Нарт шыклым сытыппызы, сеп-
гүшпиз: сыд фэдэ цыф хушта,
лэпкэ гүшпизэхэр кыкүлүштха,
ичыгужуэу ятэжэ пашыэхэм зэ-
горэм джэнтэ папкыу ялагэм
ишылүлэ ыгъээзжын шыула е
бэнэккэ пхыашу дунаим шагъэ-
шлорэ Нарт пелыуанэ кыльэгъ-
жына?

— Машинэу тызэрысым тилкэлк пщыналгэхэр кышчызу-клэлбэх, «Исламыем», «Хыаклу-лашэм», «Лъэпэрышгьом», «Зэфаклом» гур кыагъушзэбэ, тйауах кыхьэхэб. Нарт бэнаплэм ихъэ зыхъуклэ есэло: «Зышчымыгъэ-гъушш, сишгъа, о уадыг, ащ кы-кыларч бэздл!»

ТхакIоу Пэнэшъу Сэфэр ыныбжь илъэс 80 зэрэхъурэм ипэгъокI

ПЭНЭШЪУ Сэфэр

ГукъэкIыжь

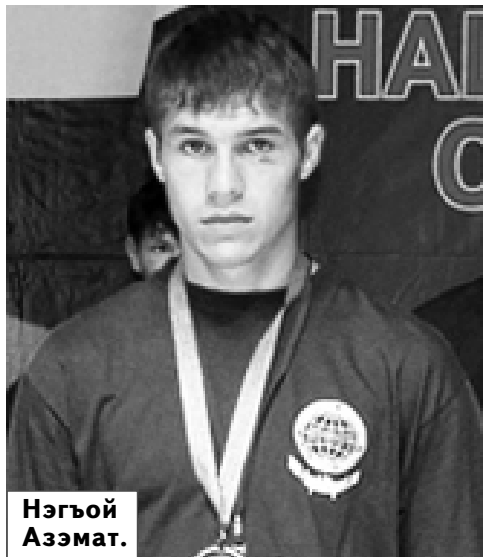
КIЭЛЭГЪУ

(Джыри кыкIэлъыкIоцт).

Бэгъашлэ Нэгъой Азэмагъ мыхъугъэми, шылэныгъэм хэмьклогъэ лъэуж кыгъэнагъ. Дунаим иньбжыкІэхэм тхэквон-домкІэ (ГТФ) язэнэкъокъухэм тыжыи медалыр, ІэкІэ зэаохэрэм язэнэкъокъухэу СНГ-м испортсменхэр зыхэлэжыагъэмэ яцэнэрэ чыплэр къащыдихыгъ, Дунэе турнирым тыжыи медалыр кыщыдихыгъ, Адыгэ Республикэм, Краснодар краим, Кыблэ шьолырым ІэкІэ зэаохэрэмэ язэнэкъокъухэу ачыкІуагъэмэ апэрэ чыплэхэр пчъагъэрэ къащыдихыгъэх.

Нэгъой
Азэмагъ.

СпортымкІэ мастерэу Нэгъой Азэмагъ, илэситІуыкІэ узкІэлэбжымэ, автомобиль гъогум тхамыкІагъоу кытехъухагъэм хэкІодагъ. Янэ-ятэхэу Марыетрэ Асланчэрыерэ, ышыпхъоу Сусаннэ гушылэгъу сафхъоу зеп уахътэ кызырэхэкІыгъэр. «Раутырэр бэнэкІырэп» цыфмэ къалоу Азэмагъ зызыхыкІэ спортсменхэм ар афэгъэхыгъэу кыщыдихыгъ. Ащ дакІоу, илахылымэ кызырэлотэжъу, зыгорэ кызыдэмыхъуыкІэ зигъэрэхъатыштыгъэп. Гугъэр псынкІэу чІэзынэрэмэ яушыиштыгъ.

ЗэхэщакІохэм ягугъэхэр

— Адыгэ Республикэм ныбжыкІэ ІофхэмкІэ и Комитетрэ АР-м физкультурэмрэ спортымрэкІэ и Комитетрэ тикІэщакІохэу спорт зэнэкъокъухэр гъэшІэгъонэу зэхэтэхэ, — еІо тренерэу Къэлэшъэ Аскэр. — ТиныбжыкІэхэр тэ тымыгъасэхэу Сыбыр е нэмыкІ шьолыыр кыкІынхэшъ тфайуштыхэп. Лъэпкь гупшысэ ялэу, тиреспубликэ фэгумэкІхэу кІалэхэри шъашъэхэри дгъэсэнхэм пае

зыцІэ къесІогъэ комитетхэм гъусэныгъэ адэтшІыгъэу программэ хэыгъэм тыдэлажъэ.

Нэгъой Азэмагъ Дагыстан, Чэчэным, Къэбэртэе-Бэлъкъарым, Къэрэщэе-Щэрджэсым, Краснодар краим, Адыгеим шІукІэ ащашІэштыгъ. Игугъэхэр шылэныгъэм шыпхыришынхэу игъо имыфзэ идунай зехъожым, ныбджэгъоу илагъэхэр титренер-кІэлэ-егъаджэхэм къалукІагъэх, телефонкІэ къафитеохэу бэрэ кыхэкІыгъ. НыбжыкІэхэм ялэуІухэр къыдалытэхы, илэс къэс А. Нэгъоим ыцІэкІэ спорт зэнэкъокъухэр тиреспубликэ шызэхашынхэу зэдаштагъэ.

Уилэпкь кыхэкІыгъэ цыфхэр бгъэлэпІэхэ, яшІушагъэ лыбгъэкІуатэ зыхъукІэ патриотическэ плуныгъэм узэрэхэлажъэрэр къэлагъо. Дунаим самбэмкІэ гъогъу 11 ичемпионэу Хъасанэкъо Мурати, ныбжыкІэ ІофыгъохэмкІэ Комитетым итхаматэу Къэрэ-тэбэнэ Мыхъамоді кызырэталагъэу, шысэ зытырахырэ кІалэхэр непэ кытхэтых. КІэным пышагъэхэм, зекІокІэ дэйхэр кызыхафэрэмэ тапэуцуным фэшІ апэу тызытегушылэмэ нахъышІур шІушагъэу тиныбжыкІэмэ ялэр ары. Нэгъой Азэмагъ ныбджэгъубэ илагъ, сэмэркъэу ышыныр икІэсагъ, гукІэгъу хэлъыгъ, игупшысэхэмкІэ кыбдэгъошынэм фэшІ философхэм къалорэмэ къапкырыкІын ылэкІыштыгъ. Мамыр шылакІэм лыхъужыныгъэ шъыпкэ шызэрихъаным фхъазырыгъ.

ЯтІонэрэу зэхэщакІэ

А. Нэгъоим фэгъэхыгъэ апэрэ зэнэкъокъухэу МыекІуапэ шызэхэщэгъагъэхэм Шъачэ, Краснодар краим инэмыкІырэ къалэхэм,

А. Нэгъоир ишІушІагъэ пае агъэлъапІэ

Кыблэ шьолырым иреспубликэмэ яныбжыкІэхэр зэрэхэлэжыагъэхэр дэгъоу къэсшІэжы. Николай Ковалевым, Карен Васканин, Тимур Сакиевым, Хъут Ренат, Тыгъужь Ислам, Щэрджэс Амагъ, нэмыкІхэмэ хагъэунэфыкІырэ чыплэхэр къыдагыгъагъэх.

Къэрэщэе-Щэрджэсым испортсменэу Тимур Сакиевыр кг 75-м нэс къэзышъэчырэмэ атэкІогъагъ. Нэгъой Азэмагъ псаоу кызытхэтым килограмм 75-рэ кышъэчыштыгъэр. Ар къыдалыты, М. Сакиевым хэушъафыкІыгъэ шІу-хъафтын фашыгъагъ.

ЯтІонэрэ зэнэкъокъухэу А. Нэгъоим фэгъэхыгъэхэр Кошхъэ-блэ районым и п с э у п І э у Майскэм шы-Іуагъэх. Чэчэным, Краснодар краим, Къэрэщэе-Щэрджэсым, Адыгеим я спортсмен 67-рэ апэрэ чыплэхэм афэбэнагъ. МыекІуапэ шыпсэурэ кІалэхэу Къэлэшъэ Аскэррэ Бжэнтхэлэ Алырэ агъасэхэрэм, Натырбые шышхэу Батырбий Казбекрэ ХъокІон Зуберрэ зипэщэ кІалэхэм Адыгеим ыцІэкІэ яухъа-зырыныгъэ аушэтыгъ.

Адыгэ Республикэм испорткомитет, ІэкІэ зэаохэрэм яфедерациеу АР-м Іоф шызышІэрэр, республикэ ДОСААФ-р, нэмыкІхэри зэнэкъокъухэм зэхэщакІо афэху-гъэх. А. Нэгъоим илахылхэр, ныбджэгъухэр кІэщакІомэ лъэшэу афэрэхэ, гъэзетымкІэ «тхыашъуегъэпсэу» араІожы.

Зэнэкъокъухэм апэрэ чыплэхэр къащыдэзыхыгъэхэр: Шэхэлі Бис-лан, кг 33-рэ, Хъорэлі Ислам, кг 42-рэ, ХъатикъоемыкІо Тимур, кг 50, Амарян Грант, кг 55-рэ, Тхъаркъохъо Асхъад, кг 39-рэ, Теу-цожь Мурат, кг 45-рэ, Гъэщтэ Зау-рбий, кг 55-м къехъу, Шыынхъо Анзор, кг 60, СтІашъу Сэфэр, кг 65-рэ, Арутюнян Роберт, кг 70-рэ.

Анахъ гъэшІэгъонэу зэнэкъо-кыугъэхэу зэхэщакІомэ кыхахы-гъэр Амарян Грантрэ Уджыхъу Анзоррэ язэІукІэгъу. ТекІоныгъэр А. Грант къыдихыгъ. Бэнэгъур кыхыным фэшІ гуетныгъэ анахъ ин кызыхыгъэфагъэр Николай Леликовыр ары. ЗэІукІэгъур кы-хынымкІэ уахътэ анахъ макІэ зы-гъэкІодыгъэр, секунд 18, Чэчэным кыкІыгъэ Айнды Эхасевыр, кг 80,

ары. ТекІоныгъэм икыдэхынкІэ техникэ анахъ дэгъу Роберт Ару-тюнян кыгъэлэжыагъ, кг 70-рэ. Зэнэкъокъухэм яплъыгъэхэм спортсменкэ анахъ дэгъукІэ Свет-лана Недоступовар алытагъ.

Зэфэхысыжъ кІэкІ

АР-м ныбжыкІэ ІофхэмкІэ и Комитет итхаматэу Къэрэтэбэнэ Мыхъамоді зэнэкъокъумэ якызы-Іухын фэгъэхыгъэ зэхэхэм кы-щиІуагъ спортымрэ ныбжыкІэхэм яплуныгъэрэ зэрэзыхыгъэхэр, та-пэкІи тренер-кІэлэегъаджэхэм зэ-радэлэжыагъэр. Спортым ишІуа-

Азэмагъ янэу Марыет зэнэкъокъум хэлэжыагъэмэ ахэт.

гъэкІэ ныбжыкІабэ гъогу тэрэз те-хъажыгъ, ахэр тинэплэгъу итых. НахъыпкІэ милициеу икыулыкъу-шІэхэр зылгыплэщтыгъэхэр джы спорт клубхэм ащытэлэжыгъ, чем-пион хуэгъэхэу шІухъафтынхэр афашІыгъэу тарехъылэ.

Непэ кытхэмытыжъ Нэгъой Азэ-магъ зыплыгъэ Іофыр ныбджэ-гъухэу къэнагъэхэм, тренер-кІэлэ-егъаджэхэм лъагъэкІуатэ. Азэмагъ ышнахыкІэу Щамилэ кг 42-м нэс къэзышъэчырэмэ якуп яцэнэрэ чыплэр кыщыдихыгъ. Ар апэрэ текІоныгъэу зыфелытэжы. Азэ-магъ янэу Марыет спортсменхэм шІухъафтынхэр аритыжхэзэ макІа зэгупшысэштыгъэр? Хагъэунэфы-кІырэ чыплэхэр кыдэзыхыгъэмэ агоуцоз нэпэплъ сурэтэу тырахы-гъэхэр тарихыым кыхэнэжыштых.

Нэгъой Азэмагъ ыгу кытемыо-жымы, еІлорэр зэхимыхымы ишІу-шІагъэкІэ кытхэт, тэгъэлэпІэ, ныбжыкІэмэ шысэ тырахы. Адыгэ Республикэм ибыракъ спорт зэнэ-кыокъухэм ащалэтэу, агъэбыбатэу ащ зилэжыгъу, тилэпкь зиужы-жъэу ылытэштыгъ, гушІуагъоу къекІугъэм рыгушхон ылэкІы-штыгъ...

Сурэтхэр зэнэкъокъум кыщы-тырахыгъэх.

Футбол. Урысыем изэнэкъокъу

«Зэкъошныгъэм» иешІэгъухэр

ТелефонкІэ къатыгъ. «Краснодар-2000» Краснодар — «Зэкъошныгъ» МыекІуапэ — 3:2.
Чэпыогум и 12-м Краснодар шызэдешІагъэх.

НэкІубгъом итхэр зыгъэхъазырыгъэр ЕМТІЛЪ Нурбий.

Зэхэзышагъэхэр:
Адыгэ Республикэм
и Къэралыгъо
Совет — Хасэр,
иминистрэхэм
я Кабинет

КыдэзыгъэкІырэр:
Адыгэ Республикэм
лъэпкь ІофхэмкІэ,
ІэкІыб къэралхэм
ащыпсэурэ тилэп-
къэгъухэм адырІэ
зэпхыныгъэхэмкІэ
ыкІи къэбар жъу-
гъэм иамалхэмкІэ
и Комитет
Адресыр: ур.Кре-
стьянскэр, 236

Редактор
шхъаІэр

ДЭРБЭ
ТИМУР

Редакциер
зыдэшыІэр:
385000,
къ. МыекІуапэ,
ур. Первомайскэр,
197.

Телефонхэр:
приемнэр:
52-16-79,
редактор шхъаІэм
иапэрэ
гуадзэр:
52-49-44,
редактор гуадзэр-
пшъэдэкІыжъ зы-
хырэ секретары:
52-16-77.
E-mail:
adygvoice@mail.ru

Зыщаушыхъаты-
гъэр:

Урысые Федерациеу
хэутын ІофхэмкІэ,
телерадиоукъэтын-
хэмкІэ ыкІи зэлы-
ІэсыкІэ амалхэмкІэ
и Министерствэ
и Темир-Кавказ
чыплэ гъэлары-
шланІ, зэраушыхъа-
тыгъэ номерыр
ПИ №10-3892

Гъэзетым кыхиу-
тыхэрэм мышпып-
къагъэу къахафэ-
хэрэмкІэ къэзыт-
хыгъэхэм пшъэдэ-
кІыжъ ахы. Къа-
тхэхэрэмрэ гъэзе-
тым шылажъэхэ-
рэмрэ яепІыкІэ
зэтемыфэн ылгэ-
кІышт. Гъэзет-
еджэхэм кыт-
фагъэхырэ тхы-
гъэхэр зэхэтфы-
хэрэп ыкІи къэ-
зытхыгъэхэм
аІэкІэдгъэхъа-
жыхэрэп.

Зыщыхаутырэр
ОАО-у
«Полиграф-ІОГ»,
385000,
къ. МыекІуапэ,
ур. Пионерскэр,
268

Пчъагъэр
4664
Индексхэр
52161
52162
Зак. 2802

Хэутыным
узщыкІэтхэнэу щыт
уахътэр
Сыхъатыр 18.00
ЗыщыкІэтхэгъэхэ
уахътэр
Сыхъатыр 18.00

Гандбол. Апшъэрэ купыр

«Звезда-2»-м текІогъошІоп

Урысые Федерациеу гандболымкІэ ибзылфыгъэ командэхэу апшъэрэ купым шыкІорэ зэнэкъокъумэ ахэлэжъэхэрэр мы мафэхэм МыекІуапэ шызэдешІэх.

Чэпыогум и 11 — 12-м командэхэр зэрэздешІагъэхэр:
«Адыф-2» — «Луч-2» Москва — 34:28, «Луч-2» Москва — «Кубань-2» Краснодар — 21:44.
Тыгуасэ «Адыф-2»-р «Звезда-2» Звенигород дешІагъ. Пчъагъэр 52:22-у «Звезда-2»-м текІоныгъэр ыхыгъ.
Зэнэкъокъухэр чэпыогум и 17-м нэс МыекІуапэ шыкІоштых.

ХагъэунэфыкІырэ чыплэхэр кыдэзыхыгъэхэр.